

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет історії, права і публічного управління

**ВИКЛАДАЧІ ФАКУЛЬТЕТУ ІСТОРІЇ,
ПРАВА І ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИХ ЗАХОДАХ
(2016–2019)**

**ДО 100-РІЧЧЯ ФАКУЛЬТЕТУ ІСТОРІЇ, ПРАВА І ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ВІННИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО (1919–2019)**

УДК 94(477.44)(063)

DOI: <https://doi.org/10.31652/978-611-530-007-5-1-52>

ББК 63.3 (4 Укр-4Він)

С 79

Степанчук Ю. С. Викладачі факультету історії, права і публічного управління в історико-краєзнавчих заходах (2016–2019). До 100-річчя факультету історії, права і публічного управління Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (1919–2019). Вінниця 2020. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2020. 52 с., іл.

Факультет історії, права і публічного управління – це провідний навчально-науковий підрозділ Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, у якому працює 38 висококваліфікованих викладачів. За тривалий час свого існування факультет неодноразово змінював назву, однак завжди залишався флагманом історичної освіти та одним із центрів краєзнавчого руху Вінницької області. Пріоритетом діяльності колективу факультету, водночас із якісним забезпеченням навчального процесу, є проведення ґрунтовних історичних досліджень, популяризація краєзнавчих знань, інтеграція наукових здобутків у вітчизняне наукове поле.

У науково-популярному виданні представлено окремі приклади історико-краєзнавчої роботи викладачів факультету з 2016 до 2020 року. Вони засвідчують масштаби наукової й суспільної діяльності колективу, увиразнюють важливість цих заходів для піднесення краєзнавчої освіти та престижу Подільського регіону.

Викладачам, студентам і всім тим, хто цікавиться історичним краєзнавством та історією рідного краю.

Рецензент – доктор історичних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України С. Д. Гальчак.

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради факультету історії, права і публічного управління Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 7 від 11 березня 2020 року).

ISBN 978-611-530-007-5

© Степанчук Ю. С., 2020

© ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2020

Зміст

ІЗ ПОВАГОЮ ДО КРАЄЗНАВСТВА.....	4
ПЕРША МУРОВАНОКУРИЛОВЕЦЬКА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ	6
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ КЕРІВНИКІВ, МЕТОДИСТІВ НАУКОВИХ ВІДДІЛЕНЬ ІСТОРІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ	9
«ІСТОРІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ» ЯК НОВА ФОРМА НАУКОВОГО ДИСКУРСУ	13
ЧЕТВЕРТІ «ІСТОРІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ»	16
ЗАХОДИ, ПРИУРОЧЕНІ 400-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА БОГУНА ...	19
«ХОМИНСЬКА СІЧ - 2018».....	21
ЗАХОДИ, ПРИУРОЧЕНІ 370-РІЧЧЮ ПИЛЯВЕЦЬКОЇ БИТВИ	23
ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА ЗУСТРІЧ ІЗ КОЛЕКТИВОМ ТИВРІВСЬКОГО ЛІЦЕЮ-ІНТЕРНАТУ ПОГЛИБЛЕНОЇ ПІДГОТОВКИ В ГАЛУЗІ НАУКИ	25
ЗАХОДИ, ПРИСВЯЧЕНІ 100-РІЧЧЮ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ	27
КРУГЛИЙ СТІЛ, ПРИУРОЧЕНИЙ ДНЮ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ.....	29
ЛИПОВЕЦЬКИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ СЕМІНАР.....	31
КРАЄЗНАВЧИЙ СЕМІНАР, ПРИСВЯЧЕНИЙ ІСТОРІЇ СЕЛА ПАВЛІВКА КАЛИНІВСЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	33
ДРУГИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ «УКРАЇНА САКРАЛЬНА»	35
НЕМИРІВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ СЕМІНАР, ПРИСВЯЧЕНИЙ 28-Й РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ	36
КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА УШАНУВАННЮ ПАМ'ЯТІ КОСТЯ ШИРОЦЬКОГО ТА АНАТОЛІЯ СВИДНИЦЬКОГО	38
XXX ВІННИЦЬКА ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ (ДО 100-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ)	40
П'ЯТІ «ІСТОРІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ»	41
КРУГЛИЙ СТІЛ, ПРИУРОЧЕНИЙ ДНЮ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА.....	43
ІСТОРИЧНИЙ СЕМІНАР, ПРИУРОЧЕНИЙ 100-РІЧЧЮ ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	45
ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ІСТОРИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА ПОСТАТІ ГЕТЬМАНА ІВАНА ВИГОВСЬКОГО	48
АВТОПРОБІГ ЗА МАРШРУТОМ ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ	51

ІЗ ПОВАГОЮ ДО КРАЄЗНАВСТВА

Майже три десятиліття незалежна суверенна Україна веде відлік своєї нової історії, наполегливо крокує у майбутнє з прагненням посісти гідне місце в європейській та світовій спільноті. Розбудовуючи власну державу, відстоюючи її суверенітет та територіальну цілісність, слід глибоко усвідомлювати, що нині, як ніколи, особливо велике значення має масовий патріотизм її громадян, піднесення їхньої національної самосвідомості, відродження вітчизняної культури й духовності.

Виняткова роль у розв'язанні цього завдання належить краєзнавству, яке з раннього дитинства пов'язує із рідною землею, служить своєрідним містком між минулим і прийдешнім. Адже не можна уявити повноцінного духовного життя без історії міст, селищ, сіл, вікових традицій народу, його неповторних фольклорно-етнографічних пам'яток, унікальних творів архітектури і мистецтва.

Тому такими актуальними видаються мудрі слова, які свого часу сказав відомий історик, уродженець Вінниччини Володимир Боніфатійович Антонович, що «дивно жити в краї і не знати ні самого краю, ні його людності». Такі ж щирі, повчальні та проникливі слова ще одного українського генія – випускника колишнього Вінницького інституту соціального виховання (нині: державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського) Михайла Панасовича Стельмаха: «...З любові до рідного краю, матері-землі починається людина. Не можна любити того, чого не знаєш. Пізнання історії свого народу й любов до нього нерозривні...».

І це – не красномовство, а одухотворена істина. Адже справжній патріотизм починається з виховання любові до рідної землі, своєї малої батьківщини, пізнання її історії та сьогодення, чим успішно займається не одне покоління краєзнавців.

Саме завдяки їхній діяльності високий дух предків проникає у наш розум, наповнюючи, немов життєдайним весняним соком, наше єство. З огляду на це самовіддана, подвижницька праця дослідників рідного краю набуває дедалі більшої ваги, стає важливою частиною державотворення. У тому числі й на Вінниччині, терени якої завжди входили до складу українських земель, – скарбниці високої культури і духовності, неповторному батьківському куточку, малій батьківщині не одного покоління працелюбів-подолян. Її мальовничі простори, благословенна земля, що уславлена подвигами предків, добрими справами, трудовими звершеннями сучасників, постійно бентежать серця, ваблять своєю загадковою красою, багатим історичним минулим. Кожна визначна подія і видатна особистість залишили тут по собі яскравий слід, знайшли відображення у численних пам'ятках, які промовляють до нас голосом своєї епохи, несуть крізь віки надбання людського інтелекту і праці. Вони – пам'ять минулого, на ґрунті якого будується майбутнє прийдешніх поколінь.

Як не раз наголошував у своїх працях ще один відомий уродженець Вінниччини Го-

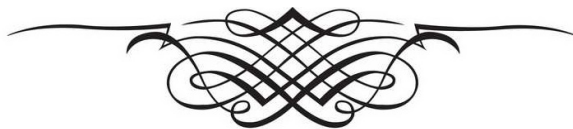

лова Національної спілки краєзнавців України, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор Олександр Петрович Реєнт, подвижницька праця краєзнавців в умовах утвердження української державності закладає міцний фундамент національної свідомості, наукового світогляду громадян, утверджує високі морально-етичні ідеали, сприяє відродженню духовності й історичної пам'яті народу, оскільки головне покликання дослідника органічно впливає з пізнавальної, світоглядної, людинотворчої функції краєзнавства як комунікативної галузі знань та широкого громадського руху. Мета краєзнавця – розкрити історію малої батьківщини в усій її оригінальності й неповторності, засвоїти досвід попередніх поколінь та уроки історії, сприяти аналізу тенденцій і закономірностей розвитку сучасного суспільства, впливати на формування в молодого покоління самостійного та свідомого вибору власної перспективи.

Ці незаперечні істини глибоко усвідомлює та розуміє викладацький колектив факультету історії, права і публічного управління Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Тому викладачі так активно разом зі своїми вихованцями беруть участь у різноманітних історико-краєзнавчих заходах. А це: і численні Всеукраїнські та регіональні науково-історичні, науково-практичні, історико-краєзнавчі конференції, і Всеукраїнські семінари-практикуми керівників, методистів наукових відділень історії, філософії та суспільствознавства Малої академії наук України, і численні круглі столи, і краєзнавчі семінари, і «Історіографічні студії» як форма фахового дискурсу, що об'єднує науковців різних регіонів України та сприяє популяризації історичної спадщини, зміцненню історичної пам'яті українського народу, інші форми роботи із формування наукового світогляду студентів, популяризації суспільно-гуманітарної освіти серед учнівської молоді.

Тож бажаю колегам нових творчих звершень, успіхів та невтомності у добрій справі – вихованні у підростаючого покоління патріотизму, любові до своєї малої батьківщини, рідної Матері-України!

Сергій ГАЛЬЧАК,
доктор історичних наук, професор Вінницького державного
педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського,
член-кореспондент Української академії історичних наук,
член Президії Національної спілки краєзнавців України,
голова Вінницького обласного краєзнавчого осередку,
керівник Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля
Інституту історії України НАН України, заслужений працівник
культури України, Почесний краєзнавець України

ПЕРША МУРОВАНОКУРИЛОВЕЦЬКА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ

14.10.2016

Вінницьку область по праву можна вважати лідером за кількістю проведених районних науково-краєзнавчих конференцій. Ініціаторами їхнього проведення стали місцеві краєзнавці та історики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Зокрема, завдяки ініціативі професора кафедри журналістики Сергія Гальчака відбулися Хмельницька, Шаргородська, Тиврівська, Мурованокуриловецька, декілька Могилів-Подільських районних науково-краєзнавчих конференцій. Науковець організував «круглий стіл» на тему «Битва на Синій Воді 1362 року в контексті історії Поділля», що проходив у с. Уланів та Міжнародну конференцію на тему «Синьоводська битва 1362 року – визначна подія в історії України». Участь у цих заходах взяли вітчизняні історики та науковці з Білорусії, Литви, Польщі. Важливою регіональною подією стала конференція, організована Сергієм Гальчаком, на тему «Вірмени на Поділлі: історія та сучасність». За словами історика, заплановано проведення інших районних науково-краєзнавчих конференцій.

Змістовною була районна науково-краєзнавча конференція, що проходила в селищі міського типу – Мурованих Курилівцях. До районного центру приїхали наукові делегації з Вінниці, Хмельницького, Львова та Кам'янця-Подільського. Модераторами пленарного засідання стали директор Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, академік Лев Баженов, проф. Сергій Гальчак та Почесний краєзнавець України Валерій Войтович.

Побажання успішної роботи та свої привітання учасникам конференції надіслав Голова Національної спілки краєзнавців України, член-кореспондент НАН України Олександр Реєнт. У листі, зокрема, він зазначив, що краєзнавчий рух має важливе значення для формування національної самосвідомості та відродження історичної пам'яті нашого народу.

На думку голови Мурованокуриловецької райдержадміністрації Сергія Ладана, започаткована діяльність матиме низку позитивних наслідків для району. По-перше, сприятиме зміцненню почуття любові до рідного краю та підвищенню рівня гуманітарної освіти серед учнівської молоді. По-друге, допоможе успішному плануванню розвитку району з урахуванням сформульованих фахівцями певних наукових висновків.

Наукові доповіді пленарного засідання вирізнялися новизною та актуальністю. Запропоновані дослідження охопили історію Мурованокуриловеччини від найдавніших часів до сьогодення. Зокрема, історію вивчення та дослідження пам'яток археології описав Дмитро Ленчук, розселення й заняття доісторичних спільнот на землях Мурованокуриловецького району у XI-III тис. до н.е. дослідив кандидат юридичних наук Йосип Осецький.

Професор Національного університету «Львівська політехніка» Святослав Терський у своєму виступі охарактеризував стан та перспективи досліджень давньоукраїнських городищ тиверців та уличів на території Вінницького Придністров'я. Історик переконаний, що без їхнього детального дослідження неможливо повною мірою належно розв'язати

низку питань історії Київської та Галицько-Волинської держав.

Почесний краєзнавець України Олександр Роговий презентував Мурованокурило-веччину козацьку в період Національної революції середини XVII ст., а дослідник Олександр Коваль детально описав поїздку Т. Г. Шевченка Подністров'ям у 1846 р.

Академік Лев Баженов у своєму виступі на підставі нових історіографічних фактів окреслив головні віхи розвитку краєзнавства Мурованокуриловецького району в XIX – початку XX ст. та акцентував на значенні краєзнавства в системі освіти регіону.

Значний інтерес викликали результати наукових досліджень головного спеціаліста Державного архіву Вінницької області Костянтина Завальнюка. Дослідник вперше запропонував аналіз архівних матеріалів, що висвітлюють збройну боротьбу подолян проти радянської влади у 1920-1928 рр. Зокрема, історик відшукав забуті імена керівників антибільшовицького повстанського загону на Мурованокуриловеччині – це уродженці містечка Снітків, брати Григорій та Євген Овчаруки.

Муровані Курилівці в роки Другої світової війни різноаспектно дослідили Сергій Гальчак, Іван Романюк, Ярослав Бранько, Анастасія Рогозовська-Корсунець.

Член Національної спілки письменників України Василь Горбатюк розглянув діяльність підпілля ОУН у Мурованокуриловецькому районі в 50-х рр. XX ст. Дослідник, покликаючись на наявні документи, вказав одну із причин поразки українських патріотичних сил – контроль МДБ СРСР над підпіллям ОУН через своїх інформаторів.

Інноваційно-прикладною була наукова доповідь доктора географічних наук, заступника директора науки і техніки України Григорія Денисика. Науковець обґрунтував недоцільність вживання терміна «Придністров'я», а натомість запропонував використовувати «Придністер'я». Учений дійшов висновку, що Середнє Придністер'я за всіма показниками відповідає пригірській, а не лісостеповій рівнинній території. За переконанням Григорія Денисика, ця інформація дасть можливість істотно перебудувати структуру господарства, що формувалося як лісостепове, зокрема, збільшити площі лісокультурних ландшафтів та зменшити площі сільськогосподарського спрямування. Це, зі свого боку, сприятиме відновленню традиційних деревообробних промислів, уможливить створення низки нових заповідних територій різного рівня, сприятиме розвитку туризму, зростанню кількості санаторно-курортних закладів і таборів відпочинку, покращенню дорожньої мережі, реставрації історико-культурних і архітектурних пам'яток тощо.

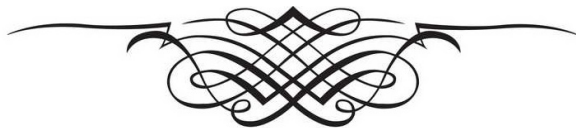
Профорієнтаційного характеру був виступ декана факультету історії, етнології і права Вінницького державного університету ім. М. Коцюбинського проф. Юрія Зінька, який назвав та проаналізував досягнення видатних уродженців Мурованокуриловеччини – випускників Вінницького педуніверситету, зокрема, факультету історії, етнології і права. Без їхньої натхненної праці в галузі культури, політики та економіки сучасний образ Вінниччини був би іншим, підкреслив історик.

Науковий збірник Першої Мурованокуриловецької науково-краєзнавчої конференції вмістив близько ста наукових досліджень історико-краєзнавчого, історико-географічного, історико-лінгвістичного, етнографічного та релігієзнавчого характеру. На особливу увагу заслуговує розділ «Відомі постаті Мурованокуриловеччини», у якому вміщено біографії та відомості про діяльність двадцяти трьох визначних уродженців краю.

У резолюції Першої Мурованокуриловецької науково-краєзнавчої конференції відзначено її високий науковий та організаційний рівень. Зокрема, завдяки організаторам

конференції її учасники відвідали унікальну архітектурну пам'ятку початку XIX ст. – Комарівський палац та ознайомилися із вцілілими елементами його декоративно-пейзажного парку.

За переконанням академіка Лева Баженова, Мурованокуриловецька науково-краєзнавча конференція стане відліком нового етапу розбудови краєзнавчого руху, подальших пошуків, наукових відкриттів, появи фундаментальних книг, путівників, підручників про цей благодатний край Вінниччини на далеку перспективу.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ КЕРІВНИКІВ, МЕТОДИСТІВ НАУКОВИХ ВІДДІЛЕНЬ ІСТОРІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

20.10.2016

Семінар-практикум на тему «Формування наукового світогляду та розвиток мислення учнів у наукових відділеннях суспільно-гуманітарного профілю МАН України» відбувався з 18 по 20 жовтня 2016 р. на базі обласного комунального позашкільного навчального закладу «Чернігівська Мала академія наук учнівської молоді». У роботі семінару взяли участь керівники регіональних відділень історичних секцій МАН із вісімнадцяти областей України, методисти «Національного центру Малої академії наук України», представники Інституту історії України НАН України, викладачі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Відкриваючи семінар-практикум, начальник управління освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації Микола Конопацький ґрунтовно проінформував присутніх про стан освіти в регіоні, окреслив основні проблеми та перспективи освітніх установ області в умовах децентралізації. Керівник високо оцінив діяльність позашкільних навчальних закладів, зокрема, Чернігівської МАН, відзначив її як потужний осередок консолідації та професійної підготовки талановитої учнівської молоді.

Директор Чернігівської Малої академії наук України Наталя Лещенко всебічно презентувала роботу позашкільної установи від часу її заснування у 2011 р. й до сьогодні. Наталія Петрівна вказала мету діяльності Чернігівської МАН – пошук, відбір, розвиток і підтримка творчих, здібних, обдарованих школярів, залучення їх до науково-дослідницької роботи в різних галузях науки, техніки, культури і мистецтва. На сьогодні, зазначила директор, 106 гуртків МАН своєю мережею охопили всі райони Чернігівської області. Окрім вчителів-предметників, наукові гуртки очолюють 25 кандидатів наук та два Заслужених вчителі України. Незважаючи на короткий період свого існування, зауважила Наталя Лещенко, Чернігівська МАН одержала схвальні відгуки з боку громадськості міста та районів області, батьків, педагогів. Наукові успіхи членів МАН відзначені чисельними нагородами управління освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації, Національного центру «Мала академія наук України», Міністерства освіти і науки України.

Професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Ігор Коляда виступив перед зібранням із доповіддю «Краєзнавство в системі освіти і виховання в Україні – важливий компонент підготовки юних дослідників». Учений проаналізував різноманітні форми впровадження історико-краєзнавчого компонента в навчально-виховну роботу закладів позашкільної освіти, зокрема системи МАН України. Історичне краєзнавство, на думку Ігора Коляди, якнайкраще розкриває нерозривний зв'язок історії рідного краю з історією України, допомагає усвідомити унікальність і неповторність історичної долі кожного регіону та населеного пункту, відчутти причетність власної родини до цих процесів, сформувати в школярів бажання бути гідним спадкоємцем кра-

щих традицій і здобутків мешканців своєї малої батьківщини. Підсумовуючи, Ігор Коляда вказав, що історичне краєзнавство є відображенням наукового та громадського руху, воно є формою залучення широких кіл громадськості до пізнання історії рідного краю як складової вітчизняної історії.

До роботи пленарного засідання семінару долучились наукові співробітники Інституту історії України НАН України Олександр Кирієнко та Сергій Вергун – члени журі III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт. Вони, зокрема, акцентували на потребі дотримуватись стандартів, вимог та наукового апарату учнівської науково-дослідної роботи. Сергій Вергун у толерантній дискусії аргументував необхідність рецензування учнівських історичних та історико-краєзнавчих праць. За переконанням науковця, рецензії та відгуки на учнівські науково-дослідницькі роботи засвідчують здебільшого поверховий та шаблонний підхід до їхнього написання. Інколи відзиви не відповідають рівню поданого до захисту учнівського дослідження.

Також Ігор Коляда та Олександр Кирієнко презентували глосарії понять та термінів для учнів МАН з історії України та всесвітньої історії, збірки контрольних робіт, що містять завдання для III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт упродовж 1994-2015 рр. Видання зацікавило присутніх керівників наукових відділень, адже завдання передбачають перевірку знань учнів у повній відповідності до шкільної програми і базових знань з історії України з 6-го по 11-й клас.

Інноваційною була тема доповіді доцента Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова Юлія Кравченко «Потенціал методики «Філософія для дітей» у вихованні майбутнього науковця». Юлія Миколаївна єдина в Україні, хто впроваджує на практиці новітню методику «Філософія для дітей». За словами вченої, навчальний підхід «Філософії для дітей» полягає в тому, щоб навчити дітей філософствувати (розмірковувати, вести дискусію, вибудовувати аргументи, бути відкритим до аргументів співбесідника), а не філософії як такої. Дослідниця наголосила, що основний шлях впровадження цієї методики – сократівський діалог, де всі учасники – рівноправні партнери. Діти вчать аргументувати думки, висувати гіпотези, розвивати поняття, виявляти різні можливості й альтернативи, формулювати запитання, приймати рішення, логічно мислити.

Традиційними для окремих регіонів України стали літні школи для старшокласників, організовані Юлією Кравченко. Сповнені захоплення відгуки батьків та учнів свідчать, що діалогічна форма спілкування мотивує учнівську спільноту до інтелектуального пошуку відповідей на смисложиттєві запитання та формує критичне мислення.

Актуальною та змістовною була доповідь релігієзнавця, кандидата філософських наук Віталія Хромця. Учений зробив акцент на релігійний чинник у сучасних суспільно-політичних процесах України та світі. Прикладом стали події, пов'язані із сірійськими біженцями в Європі, яка через відсутність кваліфікованих релігійних аналітиків, виявилася безсилою перед спалахами ісламського фундаменталізму. Віталій Леонідович поінформував присутніх про дослідження та прогнози журналу «Forbes» щодо появи протягом наступних 10 років півсотні нових професій, у переліку яких зазначено й фах «медіатор у справах релігій». Для багатоконфесійної України це досить важливо, тому варто звернути профорієнтаційну увагу випускників шкіл на здобуття історико-філософської

освіти, підсумував Віталій Хромець.

Черговим етапом роботи семінару стало знайомство його учасників із діяльністю закладу нового типу – Чернігівським обласним педагогічним ліцеєм для обдарованої сільської молоді. Директором ліцею є справжній подвижник педагогічної ниви, Заслужений працівник освіти України, доцент Галина Коломієць. За словами Галини Василівни, педагогічне кредо ліцею можна звести до чотирьох «С»: самопізнання, самоорганізація, самореалізація, саморозвиток. Унікальність цього навчального закладу детально описав вітчизняний фаховий журнал «Обдарована дитина» (2013, № 6), на шпальтах якого подано методики навчання та виховання, що застосовує колектив педагогічного ліцею.

Результативною інновацією в роботі ліцею є практика, спрямована на здобуття ліцеїстами профорієнтаційного досвіду, під назвою «Професійна майстерня». Учні ліцею мають змогу раз на тиждень за своїм вподобанням провести навчальний день у медичних, юридичних чи банківських установах міста.

Конструктивним та плідним було знайомство учасників семінару з організацією гурткової роботи в інших загальноосвітніх навчальних закладах м. Чернігова. До прикладу, директор загальноосвітньої школи I–III ступенів № 19 Людмила Шелупець, презентуючи низку технічних винаходів гуртківців, поінформувала присутніх про досвід педагогічного колективу школи щодо виявлення та залучення до позашкільної діяльності обдарованої учнівської молоді. До цього копіткого процесу, зазначила Людмила Григорівна, потрібно майстерно долучати самих учнів, їхніх батьків, науковців, творчих та авторитетних мешканців міста.

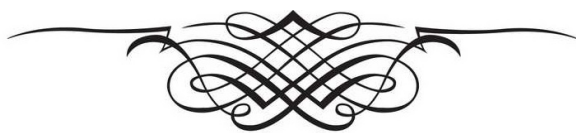
Взірцем для наслідування є співпраця Чернігівської МАН із вищими навчальними закладами. Зокрема, 20 жовтня на базі інституту історії, етнології та правознавства Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка відбулася Третя Чернігівська обласна історико-краєзнавча конференція учнівської молоді, присвячена 150-річчю від дня народження М. С. Грушевського. Учасники семінару мали змогу ближче познайомитись із юними істориками області, які презентували близько ста досліджень історико-краєзнавчого характеру. Розпочинаючи наукове дійство, директор інституту історії, етнології та правознавства ім. О. М. Лазаревського професор Олександр Коваленко вперше оприлюднив інформацію про приватні та наукові зв'язки М. С. Грушевського з Чернігівщиною. Великий інтерес у присутніх учнів викликали повідомлення Олександра Борисовича про особливості творчої майстерні великого історика та про тижневе перебування М. С. Грушевського з родиною в Чернігові.

Плідним виявилось і знайомство учасників семінару із системою роботи з обдарованою учнівською молоддю в навчальних закладах м. Прилуки. Практичну та теоретичну роботу наукових гуртків представляли Прилуцька спеціалізована школа I–III ступенів № 6 та Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж ім. І. Я. Франка. У стінах коледжу у форматі порівняльного аналізу регіональних особливостей відбулося обговорення позашкільної гурткової роботи.

Однією з форм роботи семінару стали робочі екскурсії до історичних пам'яток Чернігівщини. Його учасники ознайомились із пам'ятками монументальної кам'яної

архітектури періоду Київської Русі, відвідали Густинський Свято-Троїцький жіночий монастир, побували в Антонієвих печерах, а у м. Батурин ознайомились з можливостями використання джерельної бази, фондового та бібліотечного зібрання Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» під час написання науково-дослідницьких робіт.

Підсумовуючи роботу семінару-практикуму, завідувач лабораторії суспільно-гуманітарних дисциплін науково-методичного центру МАН України Оксана Мережинська зазначила вагомість такого заходу і висловила щиру вдячність його організаторам. На думку Оксани Григорівни, презентований педагогічний досвід збагатить регіональну методологію щодо формування наукового світогляду учнів, сприятиме популяризації суспільно-гуманітарної освіти серед учнівської молоді.

«ІСТОРІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ» ЯК НОВА ФОРМА НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

06.06.2017

Започатковані професором Сергієм Корновенком у 2015 році «Історіографічні студії» стали змістовною фактологічною, методологічною та історіографічною складовою розвитку сучасної історичної науки. За декілька років існування «Студії» об'єднали навколо себе десятки науковців та краєзнавців з різних куточків України. Особливістю цього заходу є його винятковість щодо організації, проведення, комплексного поєднання історії, краєзнавства, археології, етнографії, архітектурного будівництва, географічного середовища, геології з залученням кращих регіональних спеціалістів з перелічених наукових сфер.

Перші «Історіографічні студії» проходили на базі Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Програма заходу була нетиповою, але, як засвідчили результати, плідною та ефективною. Адже робота у секціях була розрахована на декілька днів та перенесена за стіни навчального закладу. Тому учасники зібрання ґрунтовно ознайомилися з Національним історико-культурним заповідником «Чигирин», провели жваві дискусії у відреставрованій резиденції Богдана Хмельницького, ознайомилися з історією знаменитого Мотронинського монастиря, оглянули не менш знаменитий Суботів – місце, де проживав та був похований Б. Хмельницький, побували на території Холодноярської республіки – одного з символів української нескореності, стійкості та сили українського духу.

Особливо цінним стало безпосереднє спілкування з краєзнавцями, гідями сільського зеленого туризму, музейними працівниками й простими щирими людьми – носіями мовних особливостей, народних традицій та звичаїв благодатного черкаського краю.

Прикметно, що, оглядаючи наукові доробки учасників Перших «Історіографічних студій» стосовно подій Української революції середини XVII ст., гайдамацьких повстань, Коліївщини чи запеклої боротьби холодноярців проти радянської влади на чолі з легендарними Василем Чучупакою, Іваном Деркачем, Костем Блакитним та багатьма іншими отаманами, впадає у вічі збільшення фактографічного різноманіття, розширення наукового кругозору авторів, використання ними побаченого та почутого як наочного історичного першоджерела. Другі «Історіографічні студії» відбулися на базі Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського у жовтні 2015 року. Їх метою стало ознайомлення учасників зібрання з історією України крізь призму зіставлення історичних артефактів духовної та матеріальної культури Поділля з артефактами інших регіонів України. Відкрита секційна робота здійснювалася на місцях боїв козацьких полків Івана Богуна та Данила Нечая проти польських військ у 1651 році, на території музею-садиби М. І. Пирогова, історико-культурного заповідника «Меджибіж», ставці Гітлера «Вервольф».

Плідною виявилася дискусія під час перебування учасників наукового заходу на території історико-культурного заповідника «Буша». Завдяки вміло організованій оглядовій екскурсії його директором й краєзнавцем Олександром Пірняком, присутні фахівці збагатили свої знання практично з усіх періодів української історії. Наприклад, на території заповідника містяться законсервовані об'єкти пам'яток трипільської культури,

тут знаходиться унікальне козацьке кладовище та єдине у Європі вціліле язичницьке капище. На думку спеціалістів, воно сягає часів черняхівської культури, що підтверджується наявністю відповідних археологічних матеріалів, виявлених Валентином Даниленком та Іоном Винокуром. Під час обстеження території колишнього замку та його башти, краєзнавець на місцевості змалював увесь трагізм оборони Буші 1654 року, коли містечко та його жителі були безжалісно знищені переважаючими польськими військами.

З 2 по 4 червня 2017 року на базі Науково-дослідницького центру «Лукомор'є» та наукового щоквартальника «Емінак» відбулися Треті «Історіографічні студії». У заході взяли участь історики з Миколаєва, Черкас, Дрогобича, Вінниці. Модератором пленарного засідання став завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету ім. Петра Могили професор Олександр Тригуб. Він детально ознайомив присутніх з роботою Науково-дослідницького центру, охарактеризував історичні та природні пам'ятками Миколаївщини, зазначивши, що у цьому році Миколаївська область відзначає свій 80-літній ювілей.

Наукові доповіді пленарного засідання вирізнялися новизною та актуальністю. Представлені дослідницькі результати стосувалися не лише широкого спектра національної історії, методик її дослідження та історіографії, а й сучасного стану освіти й науки в умовах їхнього реформування, адміністративної децентралізації, зростаючої внутрішньої та зовнішньої конкуренції на ринку освітніх послуг. Проректор із наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького професор Сергій Корновенко крізь призму міжнародного співробітництва зробив ґрунтовний порівняльний аналіз специфіки та сучасних завдань вищої школи Польщі, Білорусії, України та країн Балтії. Вчений наголосив, що суспільні виклики спонукають вищу школу бути завжди на крок попереду, прогножуючи появу нових професій та забезпечуючи їх якісними фахівцями.

Професор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Віталій Тельбак у своєму виступі зупинився на методології наукового дослідження, поділившись специфікою своєї наукової майстерні. Наприклад, він охарактеризував стан дослідження наукової спадщини Михайла Грушевського у США, Канаді, країнах Західної Європи та Україні. Історик високо оцінив внесок вітчизняних дослідників у стрімкий розвиток сучасного грушевськознавства, незважаючи на перерву, спричинену радянськими ідеологічними чинниками.

Питанням методології присвятив свій виступ й завідувач кафедри всесвітньої історії ВДПУ ім. М. Коцюбинського професор Олег Мельничук. Застосовуючи метод компаративного аналізу, вчений охарактеризував розвиток соціального страхування як однієї з провідних організаційно-правових форм соціального захисту робітників і службовців країн Західної Європи у ХХ ст.

Викладач вищої категорії Черкаського художньо-технічного коледжу, кандидат історичних наук Андрій Берестовий представив свої наукові здобутки. Ним з'ясовано особливості податкової політики російського царату в українському селі в умовах Столипінської аграрної реформи. Докторант ЧНУ ім. Б. Хмельницького Юрій Степанчук показав динаміку історіографічного образу Богдана Хмельницького в академічній історіографії за останні сто п'ятдесят років.

Побажання успішної роботи та свої привітання учасникам наукового зібрання

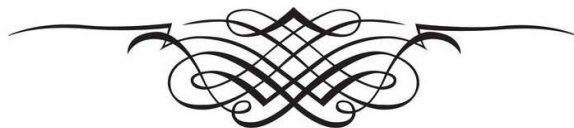
надіслали директор Навчально-наукового інституту історії і філософії ЧНУ ім. Б. Хмельницького професор Наталя Земзюліна, декан Інституту історії, етнології і права ВДПУ ім. М. Коцюбинського професор Юрій Зінько та завідувач кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки ЧНУ ім. Б. Хмельницького професор Анатолій Морозов. У привітанні, зокрема, він зазначив, що започаткована діяльність має важливе значення для зміцнення регіональних наукових зв'язків, сприятиме популяризації національної ідентичності та відродженню історичної пам'яті нашого народу.

Секційна робота вже традиційно проводилася на території музейно-історичних та культурницьких об'єктах Миколаївщини. Зокрема, історики відвідали та обговорили експозиції унікального військового музею – Музею ракетних військ стратегічного призначення, для створення якого була використана бойова позиція ракетного полку 46 ракетної дивізії Ракетних військ стратегічного призначення. Детально ознайомилися з історією та історичними пам'ятками міста Очакова – давнього українського міста, яке завжди було у центрі геополітичної уваги Росії, Туреччини, Кримського ханства, українських гетьманів та запорозьких козаків. Зокрема, останні наполегливо намагалися контролювати знаменитий торговельний шлях, що пролягав через Очаків з Туреччини до Росії та Балтії.

Надзвичайними враженнями наповнила членів зібрання робоча екскурсія до Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія». Відомо, що грецька цивілізація на Півдні України проіснувала тисячу сто років – від VI ст. до н. е. по V ст. н.е. Греки, заснувавши цілу низку своїх міст-полісів, шляхом торгівлі та інших суспільно-економічних стосунків здійснювали величезний вплив на місцеве населення скіфів, сарматів та давніх слов'ян. Можливо, що знаменита золота пектораль з Товстої Могили була виготовлена грецькими майстрами на замовлення скіфського царя.

Професійним та відданим своїй справі екскурсоводам через пам'ятки матеріальної та духовної культури стародавньої Ольвії вдалося показати цивілізаційні масштаби грецької колонізації південних рубежів України. Характерно, що її тодішнє корінне населення, не втрачаючи своєї ідентичності, тісно співпрацювало з греками, що сприяло довготривалому існуванню грецьких міст-держав.

Слід зазначити, що упродовж роботи «Історіографічних студій» панувала ділова і водночас доброзичлива та дружня атмосфера. Вчені отримали задоволення від спілкування, поглибили свої методичні навички, збагатилися конкретними професійними порадами від своїх колег.

ЧЕТВЕРТІ «ІСТОРІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ»**29.05.2018**

25–28 травня 2018 року на базі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка відбувалися Четверті «Історіографічні студії». Модератор пленарного засідання, професор кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Віталій Тельвак познайомив присутніх з історією, особливостями та сьогоденням вищого навчального закладу. Учасникам засідання цікаво було дізнатися про те, що за часів імперії Габсбургів та Другої Речі Посполитої в приміщенні університету була гімназія, у якій навчалися Іван Франко, Василь Стефаник, Григорій Косак, Бруно Шульц, Леся Мартович, Іван Макух та інші видатні постаті Галичини кінця XIX – першої половини XX ст.

Наукові доповіді охопили широке коло питань вітчизняної та зарубіжної історіографії. Так, проректор із наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького професор Сергій Корновенко, презентуючи колективну монографію «Великий перелом» на селі. Фінал селянської революції (1929-1933 рр.)», відзначив, що в новітній українській історіографії цілком домінує незаангажоване вивчення Голодомору, продрозкладки, «розкуркулення» та колективізації. Учений проаналізував види більшовицького податкового і адміністративного тиску на селі, зазначивши, що податкова історія та «репресологія» є новими напрямками в історіографії.

Науковий дискурс професійно продовжив викладач вищої категорії Черкаського художньо-технічного коледжу, кандидат історичних наук Андрій Берестовий. Порівнюючи грошові та натуральні повинності українського селянства у другій половині XIX ст. з радянським періодом, історик зазначив, що податково-реквізиційна політика більшовиків призвела до трьох голодоморів в Україні, а колгоспна система була новою формою закріпачення селян.

Професор кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Олександр Федьков охарактеризував динаміку переосмислення вивчення історії української соціал-демократії. Радянський тоталітарний час історик назвав «історіографічною перервою» в дослідженні Української соціал-демократичної спілки – однієї з наймасовіших та найвпливовіших політичних організацій у Наддніпрянській Україні на початку XX ст.

Здобутки сучасної світської та церковної історіографії щодо становища православної церкви в міжвоєнний період порівняв завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені Петра Могили професор Олександр Тригуб. На прикладі публікацій фахового журналу «ЕМІНАК», головним редактором якого є Олександр Петрович, учений констатував кількісне зростання теоретико-історіографічних досліджень за останні роки.

Доцент Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Юрій Степанчук розглянув ідеологічні та інтелектуальні передумови

формування образу Богдана Хмельницького в сучасній польській історіографії. Науковець обґрунтував, що новітні інтерпретації постаті українського гетьмана та подій Національно-визвольної війни середини XVII ст. опираються на потужну політичну та ідеологічну спадщину польського суспільства.

Великий інтерес в учасників наукового зібрання викликали книги, презентовані автором – професором Віталієм Тельваком. Його ґрунтовні дослідження присвячені всебічному аналізу життя та діяльності Михайла Грушевського. Учений повідомив, що нещодавно в одному з архівів Варшави він виявив документи німецькою мовою, а саме – скарги керівництва Львівського університету на те, що М. Грушевський наполегливо домагався спілкуватися на засіданнях ради факультету лише українською мовою.

Пленарне засідання Четвертих «Історіографічних читань» відбувалося у форматі «круглого столу», що давало можливість учасникам засідання змістовно й толерантно дискутувати на кожную із вищезазначених наукових тем.

Під час секційної роботи учасники зібрання мали можливість дослідити колоритну історико-культурну спадщину Дрогобича та його району. Першою локацією науково-практичного дискурсу стала територія найстарішого промислового підприємства України – Дрогобицького солеварного заводу, який безперервно працює з 1250 року. Ознайомившись з технологіями видобування соляної ропи та виварювання солі, які не змінювалися упродовж століть, науковці проїхали одним із стародавніх маршрутів перевезення дрогобицької солі в країни центральної Європи Дрогобич – Тустань.

Тустань – оборонний, адміністративний та митний пункт (XIII ст.) на кордоні Галицько-Волинської держави та Угорщини, розташований на скелях, висотою до 100 метрів. Учасники наукового зібрання мали нагоду краще дізнатися про драматичне минуле Тустані, яке є невід’ємною складовою історії віковичної боротьби українського народу проти його поневолювачів. Доречно відзначити, що у 1970 році саме в цій природній фортеці відбувалися зйомки художнього кінофільму «Захар Беркут».

Одним із завдань чергових «Історіографічних студій» було ознайомлення з культурою, способом життя та побутом двох етнографічних груп нашого народу – гуцулів та бойків. Мандруючи мальовничими маршрутами «Карпатського зеленого туризму», історики відвідали музеї народної архітектури і побуту; обстежили та порівняли традиційну житлову архітектуру; оглянули пам’ятки давньої української сакральної архітектури; спілкувалися з місцевими жителями, які зберегли багато регіональних звичаїв та обрядів.

Науковці побували в одному з гірських центрів зеленого туризму – с. Довге Дрогобицького району, яке розкинулось у долині по берегах річки Стрий. З особливостями відносно нового для України виду підприємницької діяльності ознайомив кандидат педагогічних наук, краєзнавець, учитель місцевої школи – Володимир Петриків. За його словами, екотуризм широко розвивається та набирає популярності, особливо серед міських жителів. Краєзнавець ознайомив присутніх із довкіллям, культурою та історією навколишніх сіл. Зокрема, провів екскурсію до одного з найвищих карпатських водоспадів та показав місце однієї з останніх крівок УПА.

Естетичне задоволення учасники зібрання отримали від побачених історичних пам'яток Дрогобича. Однією з окрас міста є дерев'яна церква святого Юра (XV ст.) – унікальна пам'ятка галицької архітектури, яка внесена до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Увесь інтер'єр цієї церкви оздоблений стінописом з біблійних сюжетів, проте збагачений декоративним орнаментом зооморфного та рослинного характеру, що є відголосками язичницького світогляду. Ще однією перлиною історичної архітектури та візитівкою Дрогобича є костел святого Варфоломія, який входить до переліку містичних та таємничих храмів України. Збудований у готичному стилі у XIV ст., храм залишається однією з найстаріших з-поміж збережених споруд Дрогобича.

Насамкінець варто зазначити, що «Історіографічні студії», як і інші науково-практичні заходи, мають важливе значення для відродження історичної пам'яті нашого народу. Американський письменник і філософ Р. П. Уоррен зауважував, що історична пам'ять є одним із важливих чинників консолідації суспільства поряд з мовою та культурними традиціями.

ЗАХОДИ, ПРИУРОЧЕНІ 400-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА БОГУНА

12.07.2018

2018 рік знаменний ювілейними подіями козацького періоду нашої історії, які впродовж століть формували етнічну ідентифікацію та визначали систему ціннісних орієнтирів українського народу. Так, 370 років тому Богдан Хмельницький очолив Національно-визвольну війну українського народу проти шляхетської Польщі й отримав перші важливі перемоги на Жовтих Водах, під Корсунем та під Пилявцями; 360 років тому гетьман Іван Виговський установив європейський вектор України й підписав Гадяцький договір, за яким Україна ставала третьою рівноправною частиною Речі Посполитої; 250 років потому розпочалася знаменита Коліївщина, увічнена Тарасом Шевченком у поемі «Гайдамаки» та ін.

Пізнаваною постаттю в національній пам'яті нашого народу є один із видатних сподвижників Б. Хмельницького – кальницький (вінницький) полковник Іван Богун, життя та діяльність якого тісно пов'язані з Поділлям та Вінниччиною зокрема. Біографія Богуна наповнена доказами його високої освіченості, патріотизму, конструктивної харизми, особливого військово-командного таланту та організаторського хисту. Пригадаймо хоча б очолювану ним успішну оборону Вінниці від польського війська чи битву під Берестечком 1651 року, які стали взірцем воєнного оборонного мистецтва середньовічної Європи. Безперечно, усі великі битви Національно-визвольної війни середини XVII ст. не обійшлися без участі Івана Богуна. Політичний світогляд полковника полягав у тому, що він, передбачаючи трагічні наслідки для України-Гетьманщини утратного замирення з Польщею 1651 року та українсько-московського зближення 1654 року, рішуче засудив Білоцерківський мир та Переяславську угоду й навідріз відмовився складати присягу на вірність московському цареві. Як державний діяч, Іван Богун був переконаний, що українська зовнішня та внутрішня політика має бути незалеженою від сусідніх держав та опиратися на власні військово-політичні сили.

Відзначаючи 400-річчя від дня народження Івана Богуна, делегація молоді з Вінницької області разом із краєзнавцями та істориками Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, у рамках виконання «Обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді 2017-2020», відвідала історико-культурні місця України, пов'язані з іменем визначного вінницького полковника та зі славою козацької зброї. Кінцевою метою подорожі був Новгород-Сіверський, який позначився завершальною сторінкою в житті Івана Богуна. Адже в лютому 1664 року на околиці цього міста козацького полковника було підступно схоплено, звинувачено в зраді та страчено за наказом польського короля Яна II Казимира.

Вінницьку делегацію привітав мер Новгород-Сіверського Олег Бондаренко, який із великим захопленням розповів про історію міста, окреслив порубіжні його особливості, охарактеризував сьогодення місця, відзначив тенденції до економічного зростання та покращення добробуту його населення. Під час мітингу біля меморіального пам'ятника Іванові Богуну Олег Андрійович відзначив, що історична постать козацького полковника є вагомим узаємозв'язком, який упродовж століть об'єднує та ідентифікує українців у всьому світі.

Учасники екскурсії побували на місці загибелі та ймовірного поховання видатного українського військового й державного діяча. Біля пам'ятного знака, увінчаного монументальним козацьким Хрестом, свої промови виголосили місцеві краєзнавці, члени районних молодіжних організацій та представники державної адміністрації Новгород-Сіверського. Вінниччину у своїх виступах достойно представили Валентина Шпак – голова громадської організації «Вінницьке крайове козацьке молодіжне об'єднання «Молода Подільська Січ»; Андрій Мельничук – заступ-

ник голови Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при Вінницькій облдержадміністрації; Олександр Коваль – голова Тиврівської районної молодіжної організації «Молода Подільська Січ»; Наталя Лозна – голова Літинської районної молодіжної організації «Молода Подільська Січ»; Олександр Мазур – директор Дашівської середньої загальноосвітньої школи та голова Іллінецької районної молодіжної організації «Молода Подільська Січ»; Олександр Роговий – Почесний краєзнавець України; Юрій Степанчук та Віталій Тучинський – викладачі Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Доцент Віталій Тучинський щиро подякував за теплу зустріч вінницької делегації на теренах славної Чернігово-Сіверщини та запропонував провести спільну науково-практичну конференцію, присвячену постаті Івана Богуна та його ролі в історії українського народу та народів Східної Європи.

Маршрут екскурсійної групи пролягав через Житомирську, Київську, Чернігівську та Сумську області. Власне, незабутньою була екскурсія на Сумщині, де, екскурсанти оглянули поле Конотопської битви – одного із ключових епізодів російсько-української війни 1658-1659 років. Тут козацько-татарські війська, які очолювали гетьман Іван Виговський, Іван Богун та Мехмед-Гірей IV у червні 1659 року розгромили стотисячне московське каральне військо, яке вдерлося на територію України з метою завадити їй вибратися з-під опіки Московського царства та перешкодити союзу українців із Річчю Посполитою.

Члени екскурсійної делегації побували в Батурині, де знаходиться Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця». Батурин – мальовнича столиця українських гетьманів Лівобережної України другої половини XVII – початку XVIII ст. Проте в листопаді 1708 року російські війська на чолі з генералом Меншиковим за наказом Петра I ущент зруйнували та спалили місто, убивши при цьому 20 тисяч мирних жителів та захисників міста. Причина такої жорстокості – намагання гетьмана Івана Мазепи звільнитися з-під влади Москви з допомоги Швеції, яка воювала проти Росії в Північній війні. Лише через півстоліття зусиллями останнього гетьмана України Кирила Розумовського було відбудовано місто та відновлено велич гетьманської столиці. Учасники екскурсії ознайомилися із грандіозним палацовим комплексом Кирила Розумовського та вшанували його пам'ять у родинній усипальниці в Свято-Воскресінському храмі.

Принагідним виявилось і знайомство учасників екскурсійної групи із козацькою історією Чернігова. Особливий інтерес у молоді викликала історія життя та діяльності видатних державних та військових діячів періоду Гетьманщини – Леонтія та Павла Полуботків. Відомо, що Павло очолював Чернігівський полк, згодом у 1722 році став гетьманом Лівобережної України. З іменем Павла Полуботка пов'язують передачу в один з англійських банків золотого запасу Гетьманщини. Українського гетьмана закатували за наказом Петра I у Петропавлівський фортеці за те, що він насмілювався нагадати російському цареві про давні державні права України. Місцеві екскурсоводи повідомили, що ще на початку XX ст. українці вшановували гетьмана Павла Полуботка як святого мученика, розміщуючи його портрет в своїх оселях поряд із портретом Тараса Шевченка та образом Ісуса Христа.

У складі делегації перебували відомі подільські дослідники-краєзнавці Олександр Врублевський, Олександр Коваль та Олександр Роговий, які приємно дивували учасників поїздки своєю ерудицією та фактографічними знаннями регіональної історії. Упродовж екскурсійного маршруту вони блискуче освітлювали історичні події, розповідали про діяльність видатних осіб та проводили історичні паралелі населених пунктів Житомирщини, Поділля, Київщини, Полісся та Слобідської України. Принагідно хочеться зауважити, що Олександр Роговий створив єдину в Україні регіональну козацьку карту «Вінниччина козацька».

Насамкінець, від усіх учасників екскурсійної групи хочемо щиро подякувати організаторам такого важливого патріотично-виховного заходу, приуроченого 400-річчю від дня народження Івана Богуна, зокрема голові громадської організації «Лелеки» – Валентині Кусяці та депутату Вінницької обласної ради Володимирі Барцьосю. Особливу подяку висловлюємо Валентині Слободиській за віддану та якісну працю фотографа.

«ХОМИНСЬКА СІЧ - 2018»

02.08.2018

Сьомий рік поспіль на Гніванщині, у мальовничій місцині, обнесеній стрімкими балками із розкішним озером та чистими джерельними струмками, функціонує козацький патріотичний юнацький табір «Хоминська Січ». Сотні школярів Вінниччини побували на її території, де провели незабутні дні в ролі справжніх мешканців славної Запорозької Січі. Окрім самостійного облаштування та впорядкування табірної життєвої території, тут молодь пізнає та успішно послуговується морально-етичними нормами запорозького козацтва, без яких Запорізька Січ не проіснувала б понад 250 років. Йдеться про патріотизм, завзяття, сміливість, стійкість, дружбу, особисту відповідальність, побратимство, взаємовиручку, відданість товариству, пошану до старших, колективну дисципліну й подібні лицарські чесноти.

На запрошення організаторів «Хоминської Січі – 2018», краєзнавців і громадських активістів Олександра Ковалю, Ніни Бегас та депутата Вінницької обласної ради Володимира Барцьоса, історики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського побували на території Січі, де плідно провели час разом із її юними мешканцями.

Ознайомлюючи гостей із територією Хоминської Січі, Ніна Бегас розказала про насичене цікавими подіями щоденне життя сучасного козацтва, яке підпорядковується чіткому внутрішньому розпорядку. Тут молодь займається військово-тактичними тренуваннями, вивчає практичну медицину, опановує козацькі ігри та забави. Також проводять різні прикладні інструктажі, народні майстер-класи, творчі тренінги, конкурси козацьких та повстанських пісень.

У свою чергу, представники педуніверситету, презентуючи один із найстаріших та найкращих вищих навчальних закладів Поділля, доступно й цікаво розповіли історію навчального закладу, яка офіційно бере свій початок від 1912 року, хоча витоки вищої школи в нашому місті можуть сягати 1630-х років. Адже саме тоді Вінниця готувалася отримати Магдебурзьке право й, за окремими відомостями, митрополит Петро Могила організував у Вінниці філію Київської колегії, яка невдовзі стала знаменитою Києво-Могилянською академією. Школярі з цікавістю дізналися про особливості навчання в ВДПУ ім. М. Коцюбинського, зокрема, про відмінну від шкільної систему оцінювання, заліково-екзаменаційний період, багато розпитували про студентське життя, сфери застосування майбутніх фахових навичок та про відомих випускників університету.

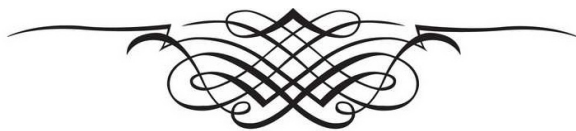
На прохання присутніх, спілкування набуло тематичного змісту, пов'язаного із історичними вподобаннями господарів Хоминської Січі. Чимало запитань, особливо від старшокласників, торкалися історії українського державотворення та періодів збройної боротьби нашого народу за свою незалежність. Доцент Віталій Тучинський, застосовуючи наочні матеріали, детально розповів про структуру, тактику та приклади героїчної боротьби Української повстанської армії (УПА) проти військ НКВС у повоєнний період. Історик зазначив, що УПА – феноменальна військова організація, яка не мала аналогів в історії світової партизанської боротьби. Це військо не мало жодної допомоги ззовні та існувало лише за рахунок власного народу. «Армія без держави» – так назвав УПА Та-

рас Бульба-Боровець, який був одним із її організаторів. Віталій Тучинський розповів про діяльність УПА на Вінниччині та про останній бій УПА, який відбувся 1960 року на Тернопільщині, де троє повстанців виявили збройний опір півтисячі радянських солдатів. Діти із захопленням слухали розповідь про мужність героїв, серед яких була й дівчина. Відчайдушно захищаючись, вона здійснила невдале самовбивство й неприємною потрапила в полон. На основі цих реальних подій було знято український історико-драматичний фільм «Жива», який Віталій Анатолійович порадив присутнім обов'язково подивитися. Викладач зацікавив слухачів складною біографією останнього командира УПА – Василя Кука та драматичною долею останнього воїна УПА Ілька Оберишина, який вийшов із підпілля лише після проголошення незалежності України в 1991 році.

Немало запитань виникали стосовно козацького періоду української історії, на які відповів доцент Юрій Степанчук. Спілкування із учнями він побудував у формі диспуту, що дало змогу присутнім по черговому виразити свої знання з історії України та Запорозької Січі зокрема. Особливу активність діти виявили при розгляді тем, пов'язаних із життям та побутом запорожців, військовою організацією Січі. Із гумором відреагували на пояснення причин походження низки кумедних козацьких прізвищ, як-от: Палій, Рябошапка, Нетудихата, Панібудьласка, Затуливітер, Недайкаша, Задерихвіст, Підкуймуха, Печиборщ, Паливода, Роздайбіда, Скачистрибайло та ін. Історик відзначив, що згодом прізвиська переросли в українські прізвища, що характеризує національний склад Запорозької Січі.

Із великим інтересом діти довідалися про те, що неподалік від їхнього козацького табору, поблизу села Ворошилівка, існує велике поселення часів трипільської культури, яке було досліджене викладачами Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського – Іваном Зайцем, Сергієм Гусевим та Віктором Косаківським. Проводячи разом зі студентами-істориками масштабні розкопки, археологи виявили унікальну та рідкісну знахідку – глиняну модель трипільського будинку, якій близько 6 тисяч років. Плідною виявилася й дискусія стосовно впливу трипільців на матеріальну та духовну культуру сучасних українців.

Загалом, упродовж зустрічі мешканців Хоминської Січі з викладачами педуніверситету панувала ділова й водночас доброзичлива атмосфера. Школярі отримали задоволення від спілкування, поглибили свої історико-краєзнавчі знання, збагатилися конкретними порадами щодо вибору майбутньої професії та її успішної реалізації в подальшому житті.

ЗАХОДИ, ПРИУРОЧЕНІ 370-РІЧЧЮ ПИЛЯВЕЦЬКОЇ БИТВИ

24. 09. 2018

На території Поділля відбулося кілька блискучих військових перемог козацького війська над армією Речі Посполитої під час Національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Прикладом є битва під Пилявцями (поблизу сучасного Старокостянтинова Хмельницької обл.), де козацько-татарські війська у вересні 1648 р. уцент розгромили 100-тисячну польську армію, здобули 92 гармати та інші трофеї на суму в 7 млн. злотих. Специфіка битви під Пилявцями вирізняється тим, що в ній Б. Хмельницький застосував нову військову концепцію – виснаження та деморалізація ворога. Результати Пилявецької битви привели козацьке військо до стін Львова, Замостя, Дубно та фактично відкрили армії Б. Хмельницького шлях на Варшаву.

Ініціаторами та організаторами відзначення славетного ювілею стали працівники Хмельницького обласного краєзнавчого музею за сприяння Хмельницької обласної державної адміністрації, Хмельницької обласної ради, управління культури, національностей, туризму та релігій.

Для участі в роботі круглого столу «Пилявецька битва – 1648: погляд постфактум (пошуки реалій)» були запрошені фахівці з історії ранньомодерної доби, які представляли освітні, наукові, архівні та музейні установи Вінниці, Кам'янця-Подільського, Києва, Меджибожа, Хмельницького. Заслухано та обговорено тематичні доповіді, які торкалися подієвої історії, історіографії, археології та пам'яткоохоронної діяльності. Науковці узгодили концептуальні підходи до висвітлення тих чи тих інтерпретацій козацької епохи в історії України, постаті Б. Хмельницького та революційних подій середини XVII ст.

Модератор зустрічі – директор Хмельницького обласного краєзнавчого музею, заслужений працівник культури України Олена Брицька – повідала про заснування та діяльність музею від 1933 року, зауваживши, що на сьогодні його фондова колекція нараховує близько 65 тисяч експонатів. Олена Миколаївна цікаво представила постійні стаціонарні виставки та ознайомила присутніх із рідкісною колекцією золотих і срібних жіночих прикрас періоду Київської Русі, які були знайдені під час археологічних розкопок на території Хмельницької області.

До учасників зібрання доєдналися Вадим Лозовий – голова Хмельницької обласної державної адміністрації та Михайло Загородний – голова Хмельницької обласної ради. У своїх виступах перші особи області засвідчили ґрунтовну ерудицію з питань регіональної історії, надали глибокого патріотично-виховного змісту заходам із вшанування пам'яті Пилявецької битви та наголосили на їхній суспільній значущості для єдності українців в умовах новітньої російської агресії.

Більшість представлених доповідей мала компаративний характер, що пояснюється схожістю сучасної війни із збройною боротьбою українців за власну державність упродовж століть. Зокрема, завідувач кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка професор Анатолій Філінюк на конкретному історичному матеріалі зіставив цілі колишніх та сучасних антиукраїнських ідеологічних трактувань, спрямованих на заперечення бойових якостей козацького війська, відсутність державотворчих стремлінь у тодішньої еліти та єдності серед українців, дискредитацію полководчого таланту Б. Хмельницького тощо. Натомість науковець високо оцінив роль національного єднання в Пилявецькій перемозі, обґрунтував її закономірність на шляху до творення Української держави Б. Хмельницького.

Аналогічні міркування висловив і Кузьма Матвіюк – голова обласного товариства політичних в'язнів, репресованих і членів їхніх сімей, Почесний громадянин міста Хмельницького. На його переконання, така важлива перемога була здобута лише завдяки єдності всіх верств тодішнього українського суспільства – козаків, селян, міщан, української шляхти та православ-

ного духовенства. Істинними наслідувачами козацького світогляду Кузьма Іванович вважає сучасних добровольців, які при першій загрозі жертвовно, за покликом серця, стали на захист своєї землі.

Одним із найавторитетніших сучасних дослідників ранньомодерної української державності є Валерій Степанков – доктор історичних наук, професор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Представлена Валерієм Степановичем наукова тематика засвідчила, що українське козацтво є не лише національним українським феноменом, але й унікальним світовим військово-політичним явищем.

Доцент Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського Юрій Степанчук окреслив стан наукового осмислення постаті Б. Хмельницького в сучасній українській, польській та російській історіографіях. У доповіді було зазначено гостру конкуренцію між українськими, польськими та російськими інтерпретаціями постаті гетьмана не тільки на ниві наукового вивчення проблеми, а й у публіцистиці, культурі, історичній пам'яті кожного народу.

Результати новітніх археологічних досліджень козацької доби на території Вінницької та Хмельницької областей презентувала Лариса Виногородська – старший науковий співробітник Інституту археології НАН України, краший вітчизняний спеціаліст замкової архітектури. Ще в 1990-ті рр. Лариса Іванівна дослідила поле Пилявецької битви. Її наукові висновки свідчать, що Б. Хмельницький вибрав для розташування табору зручне місце, залишивши противнику лівий берег річки Іква зі складним рельєфом, на якому не було придатного місця для розгортання польських «летючих» гусарів, які вважалися найефективнішими вершниками в Європі. Це було важливим стратегічним рішенням, оскільки більшість у полках Б. Хмельницького становила піхота. Наразі Лариса Іванівна досліджує нещодавно знайдені нові підземні переходи на території Спасо-Преображенського собору в центрі Вінниці.

Тему безперервності та спадковості козацької звитяги продовжив Сергій Єсюнін – кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Хмельницького обласного краєзнавчого музею. Історик дослідив відродження козацтва в роки Української революції 1917–1921 рр., зокрема, поетапно відтворив бойовий шлях Проскурівського повітового вартово-охоронного куреня.

Великий інтерес у присутніх викликала доповідь Володимира Байдича – кандидата історичних наук, директора Державного архіву Хмельницької області, який на підставі нововиявлених архівних матеріалів показав безкомпромісну та самовіддану збройну боротьбу жителів Хмельниччини проти окупантів в умовах Української революції 1917–1921 років.

Слушні міркування щодо впливу істориків на формування суспільної свідомості, зокрема молоді, висловив Валерій Кундельський – викладач історії Хмельницького технологічного багатопрофільного ліцею. Поглиблену дискусію викликала й доповідь Сергія Шпаковського – завідувача відділу охорони пам'яток історії та культури в Хмельницькій області. Сергій Михайлович досить критично охарактеризував сучасний стан справ зі збереження історичних козацьких пам'яток у Хмельницькій області.

Приємно констатувати, що круглий стіл проходив у толерантній та доброзичливій атмосфері, його учасники отримали задоволення від фахового спілкування й висловили щире подяку колективу Хмельницького обласного краєзнавчого музею за високий організаційний рівень та душевну гостинність.

ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА ЗУСТРІЧ ІЗ КОЛЕКТИВОМ ТИВРІВСЬКОГО ЛІЦЕЮ-ІНТЕРНАТУ ПОГЛИБЛЕНОЇ ПІДГОТОВКИ В ГАЛУЗІ НАУКИ

21.12.2018

Тиврівський ліцей-інтернат поглибленої підготовки в галузі науки є єдиним загальноосвітнім закладом у Вінницькій області, який виробив оригінальну адміністративно-освітню систему розв'язання проблеми навчання учнів сільської місцевості. Вони не лише навчаються в ліцеї, але й проживають. Таке рішення стало вдалою альтернативою державній програмі «Шкільний автобус».

Особливістю діяльності закладу є структуроване профільне навчання обдарованої учнівської молоді. Зокрема, у ліцеї функціонують чотири факультети: фізико-математичний (із поглибленим вивченням математики, інформатики, фізики); гуманітарний (із поглибленим вивченням історії України та всесвітньої історії); філологічний (із поглибленим вивченням англійської та німецької мови); природничий (із поглибленим вивченням біології та хімії).

Варто відзначити, що, вступаючи на навчання до ліцею, учні проходять конкурсний відбір. На думку директора, кандидата педагогічних наук Андрія Подзігуна, це дозволяє вже на початковому етапі визначити здібності чи таланти дитини. Що, своєю чергою, допомагає вчителям правильно зорієнтувати учня та сприяти його продуктивній самореалізації під час навчального процесу.

Викладачі кафедри історії та культури України зустрілися з педагогічним колективом та старшокласниками ліцею. Зустріч відбулася в рамках відзначення 25-річчя створення ліцею-інтернату та з метою всебічної репрезентації Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, зокрема факультету історії, етнології і права.

Доцент Олена Стадник на основі презентаційного відеофільму розказала історію ВНЗ від його заснування в 1912 році до сучасності. Слухачі дізналися про особливості навчання, побуту та дозвілля студентів, побачили гарно облаштовану територію, належну матеріально-технічну базу університету, спеціалізовані навчальні аудиторії, обладнану сучасною комп'ютерною технікою професійну телестудію, комфортабельну бібліотеку тощо.

Доцент Наталя Кузьмінець, послуговуючись наочним матеріалом, детально познайомила слухачів із діяльністю факультету історії, етнології і права. Наталя Петрівна охарактеризувала його структуру, професорсько-викладацький склад, вказала на високу конкурентоспроможність випускників на ринку освітніх послуг. Особливу зацікавленість викликало представлення кафедри правових наук та філософії, яка стала потужним центром підготовки фахівців у галузі права, публічного управління та адміністрування.

Про історію співпраці між ВДПУ ім. М. Коцюбинського та Тиврівським ліцеєм поінформував доцент Юрій Степанчук. Він, як керівник секції «Історії та краєзнавства» Вінницького територіального відділення Малої академії наук України, засвідчив високий рівень науково-дослідних робіт учнів ліцею, поданих на щорічний обласний захист до МАН. За час існування ліцею вони 202 рази ставали призерами та переможцями обласного конкурсу. 16 ліцеїстів успішно представляли Вінницьку область на III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту учнівських науково-дослідних робіт МАН у Києві, 5 із яких одержали дипломи переможців.

Важливим аспектом співпраці є спільна участь у відзначенні історичних ювілеїв та вшануванні пам'яті полеглих борців за волю України. Зокрема, учні ліцею та студенти ВДПУ ім. М. Коцюбинського щороку беруть активну участь у патріотично-виховних заходах, що проходять поблизу села Красне. Тут у лютому 1651 року відбувся запеклий бій, під час якого польське військо, яке чисельно переважало, завдало поразки козацькому підрозділу, очолюваному полков-

ником Данилом Нечаєм.

Зі свого боку, заступник директора з навчально-методичної роботи Ірина Маринчук розповіла про досягнення та результати діяльності колективу ліцею. Сьогодні у ньому навчаються 273 учні та працюють 45 висококваліфікованих педагогів. За результатами зовнішнього незалежного оцінювання у 2018 році Тиврівський ліцей удруже поспіль увійшов до п'ятірки найкращих загальноосвітніх навчальних закладів Вінницької області в рейтингу шкіл України.

Ліцеїсти постійно посідають перше місце серед шкіл Тиврівського району в II етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад. 2018 року учні Тиврівського ліцею здобули 24 призових місця в III етапі Всеукраїнських предметних олімпіад. Учениця 4 курсу Анастасія Кучер стала переможцем IV етапу Всеукраїнського конкурсу творчих робіт під гаслом «Об'єднаймося, браття!» в номінації «Історія» та здобула I місце в Україні. Чотири ліцеїсти були переможцями Міжнародного турніру з розв'язування математичних логічних задач у Парижі.

Учителі Василь Шастун, Ірина Маринчук, Валерій Лавров, Володимир Сидорук, Ігор Березюк, Сергій Сесюк, Ярослав Красовський ставали переможцями районного та обласного етапу Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року».

За вагомі результати в роботі та навчанні учителі та учні ліцею були занесені на районну Дошку пошани. Зокрема, на районну Дошку пошани у 2017 році занесений учитель інформатики Валентин Тоха та учень 4 курсу фізико-математичного факультету Вадим Тоха за 3 місце в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій, у 2018 році – учень ліцею Юрій Мазуренко, який отримав 200 балів за ЗНО з математики.

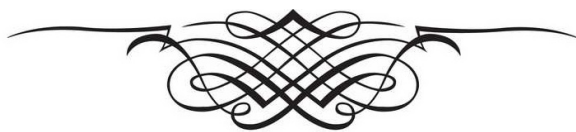
Неодноразово колектив Тиврівського ліцею-інтернату поглибленої підготовки в галузі науки заносився до обласної Дошки пошани, Літопису освіти і науки України, нагороджувався знаком «Флагман освіти України». Його директор Андрій Михайлович Подзігун став лауреатом конкурсу «Директор ХХІ століття» серед гімназій, ліцеїв, колегіумів України.

Досвід та інноваційні навчальні технології Тиврівського ліцею постійно вивчають та поширюють у загальноосвітніх закладах України. Ліцей є науково-практичним центром, на базі якого проходять конференції та семінари для працівників освіти району, області, України.

Наприкінці зустрічі Андрій Михайлович провів цікаву екскурсію територією ввіреного йому навчального закладу. Будинок, у якому розташований ліцей, побудований на початку XVIII ст. й відомий під назвою «Палац Ярошинських». Ця унікальна будівля із залишками ландшафтного парку є історико-архітектурною пам'яткою України.

Під час огляду сучасних навчальних локацій ліцею справжній подив у присутніх викликав масштабний планетарій, де ліцеїсти з великим інтересом вивчають небесні світила та карту зоряного неба. За словами Андрія Михайловича, автора цієї ідеї, планетарій – третій за величиною серед планетаріїв України, розташований у закритому приміщенні.

Загалом зустріч відбувалася в діловій і водночас по-домашньому щирій атмосфері. Вона викликала великий інтерес у старшокласників щодо подальшого навчання у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського: багато хто виявив бажання приїхати на день відкритих дверей до нашого університету.

ЗАХОДИ, ПРИСВЯЧЕНІ 100-РІЧЧЮ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ

22.01.2019

Одним із закладів вищої освіти Вінниччини є Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського. Свою історію він розпочав із поворотного 1985 року й пройшов нелегкий шлях від педагогічного училища до знаної в Україні навчальної установи I-II рівня акредитації, яка готує фахівців у галузі освіти, мистецтва, права, журналістики, видавничої справи та редагування.

Сьогодні коледж є універсальним регіональним вищим навчальним закладом, у якому поєднано різні рівні й форми навчання студентської та учнівської молоді. Окрім традиційної вишивської (очної та заочної) системи підготовки, тут діє лицей-інтернат для обдарованих дітей із сільської місцевості. Заклад є подільським осередком Академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки (АМСКП) «Полісся». У коледжі здобуває освіту майже 1000 студентів із різних регіонів України та працює близько 150 висококваліфікованих педагогів.

На запрошення дирекції Барського гуманітарно-педагогічного коледжу та в рамках угоди про співпрацю науковці факультету історії, етнології і права ВДПУ ім. М. Коцюбинського взяли участь у міжвузівському науковому семінарі, присвяченому 100-річчю Соборності України.

Розпочинаючи роботу семінару та представляючи гостей, директор коледжу, кандидат педагогічних наук Петро Савчук указав на сталі й різнобічні зв'язки між Барським коледжем та Вінницьким педуніверситетом. Він зауважив, що для освітнього простору Подільського регіону ці стосунки завжди є вагомими та результативними.

Темою науково-просвітницького дискурсу став славетний ювілей в історії українського державотворення – 100-річчя від Дня Соборності України або проголошення Акта Злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки, який відбувся 22 січня 1919 року.

Із великою увагою присутні слухали про те, що від часу Української держави Б. Хмельницького й до 1917 року наш народ не мав власного державного утворення й був поділений між двома імперіями – Російською та Австро-Угорською, панівні кола яких були твердо переконані, що національна свідомість та державотворчі традиції українців знищені, забуті чи давно вмерли. Однак наступного року на уламках названих імперій українці створили дві повноцінні національні держави – Українську Народну Республіку (УНР) і Західноукраїнську Народну Республіку (ЗУНР).

Із осені 1918 року армії УНР і ЗУНР, не маючи жодної зовнішньої військової підтримки, опираючись лише на допомогу власного народу, вели важкі бої з Червоною Армією більшовицької Росії, польськими військами нової Речі Посполитої, Білою армією генерала Денікіна, протистояли наступальним діям Румунії та Угорщини. Загарбники планували заволодіти матеріальними та людськими ресурсами України, долучити її територію до своїх державних утворень.

Виходячи зі смертельної небезпеки, яка нависла над Україною та її народом, керуючись високим національно-патріотичним почуттям, уряди УНР і ЗУНР ухвалили рішення об'єднати військово-політичні сили в боротьбі проти спільних ворогів та створити єдину національну державу. Нетривалі, але плідні переговори урядових делегацій, які проходи-

ли у Фастові, завершилися державними урочистостями на Софійському майдані в Києві. Тут 22 січня 1919 року було проголошено й ухвалено українським народом Акт Великої Злуки УНР і ЗУНР у Соборну Україну.

Значний інтерес викликала доповідь колишнього доцента ВДПУ ім. М. Коцюбинського, а нині завідувача кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу Анатолія Лисого. Він розповів про революційні події тих часів на території нашого краю та показав тернистий шлях, яким пройшов Уряд УНР після підписання історичного Акту Великої Злуки. Цей шлях тісно переплетений із Поділлям загалом, і Вінницею зокрема. Адже в лютому 1919 року через важку військову ситуацію Уряд УНР переїздить із Києва до Вінниці й місто ненадовго стає військово-політичним центром України.

Порівняльні життєписи видатних організаторів об'єднання УНР і ЗУНР – В. Винниченка, С. Петлюри, Є. Петрушевича, Ю. Бачинського, Ф. Швеця та ін. – представила доцент Олена Стадник. Дослідниця зацентрувала на відмінних і спільних соціально-політичних умовах формування світогляду цих лідерів, внутрішніх суперечностях на шляху до цілковитого усвідомлення ними національно-державних пріоритетів як абсолютної цінності та найвищої мети.

Грунтовні знання з теми національно-визвольної боротьби продемонстрували і студенти – Ольга Мороз та Олексій Мельник. Їхні доповіді засвідчили належний рівень студентської науково-дослідницької роботи в коледжі, що є важливим складником діяльності будь-якого вищого навчального закладу.

Виступ кандидата історичних наук Наталії Кузьмінець був присвячений традиціям ушанування пам'яті Акта Злуки УНР і ЗУНР в Україні та у світі. Зокрема, було зауважено, що вперше українці відзначили це свято 21 січня 1990 року, утворивши «Українську хвилю», або «Живий ланцюг». Він був одним із наймасштабніших у світовій історії, коли понад три мільйони людей, узявшись за руки, символічно з'єднали Київ, Львів та Івано-Франківськ.

Підсумовуючи, доцент Віталій Тучинський зупинився на уроках Національної революції та проаналізував об'єктивні й суб'єктивні причини, що зумовили втрату Україною своєї державності в 1917 – 1921 роках. Науковець зауважив, що важка боротьба не була даремною. Пам'ять про ці великі події та приклади героїчної самопожертви стали джерелом невичерпної насаги для наступних поборників волі України – учасників Зимових походів, повстанців Холодного Яру, добровольців Карпатської Січі, воїнів Української Повстанської Армії, теперішніх захисників України від російської агресії.

Викладачі ВДПУ ім. М. Коцюбинського висловили глибоку вдячність доценту Антоніні Сторожук, завідувачу відділення загальноосвітньої підготовки Юрію Маліновському, іншим організаторам та учасникам цієї зустрічі. Вона засвідчила високий фаховий та організаційний рівень роботи колективу Барського гуманітарно-педагогічного коледжу, який спрямовує свої зусилля не лише на якісне навчання, а й на формування національної свідомості та патріотизму в середовищі студентської молоді.

КРУГЛИЙ СТІЛ, ПРИУРОЧЕНИЙ ДНЮ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

25.06.2019

25 червня 2019 року на базі Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва відбувся круглий стіл, присвячений 23-й річниці Конституції України. У заході взяли участь представники ВДПУ ім. М. Коцюбинського, які познайомили присутніх із історією конституційного процесу в Україні, досягненнями в галузі сучасного конституційного права та традицією українського державотворення.

Серед учасників круглого столу були представники Вінницької облдержадміністрації, обласної ради, юристи, керівники громадських організацій, правозахисники, мешканці міста.

Модератор круглого столу – доцент Юрій Степанчук – охарактеризував становлення українського конституціоналізму, який бере початок від «Руської Правди» Ярослава Мудрого, «Правди Ярославичів», «Уставу» князя Володимира Мономаха. Було зазначено, що базові положення законодавства Київської Русі та Галицько-Волинської держави відобразилися у «Литовських Статутах» (написаних українською мовою), Універсалах Богдана Хмельницького, українсько-московських угодах, інших законодавчих актах XVII–XVIII ст.

Вершиною правової думки козацької доби стала Конституція гетьмана Пилипа Орлика – перша європейська Конституція, написана у 1710 році. Вона закріплювала створення незалежної української козацької держави у межах етнічного проживання українців та вперше поділила державну владу на законодавчу, виконавчу і судову.

Тему історії вітчизняного конституційного процесу продовжив заступник декана факультету історії, права і публічного управління доцент Віталій Тучинський. Він ідентифікував суспільно-політичні загрози, з якими зіштовхнулася Україна у 1917 році, з сучасними викликами, наголосив на прогресивних положеннях Універсалів Центральної Ради, детально схарактеризував Конституцію Української Народної Республіки 1918 року.

Із входженням України до складу СРСР розпочався принципово новий етап конституційного процесу. Його специфіку та ідеологічні особливості розкрив професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Олег Мельничук. Учений проаналізував систему соціального захисту населення УСРР у 1920-х роках.

Завідувач кафедри правових наук та філософії доцент Олександр Яременко наголосив, що новітній конституційний процес в Україні характеризується безперервним вдосконаленням Основного Закону України з урахуванням сучасних викликів та потреб суспільства. Науковець представив для обговорення тему конституційного закріплення права людини на інформацію та проблем його реалізації.

Викладачі ВДПУ ім. М. Коцюбинського не лише представили результати власних наукових досліджень, а й взяли активну участь у дискусіях, які супроводжували роботу круглого столу. Особливий інтерес викликали доповіді адвокатів Сергія Павлова «Європейський суд з прав людини в контексті подій сучасної правової системи» та Тараса Грицуляка «Захист прав і свобод людини – найважливіше завдання держави». Не меншу зацікавленість викликали теми правозахисників Олексія Мотилюка «Норми Основного Закону як норми прямої дії та їх практична реалізація в умовах сьогодення» та Світлани

Ходакової «Роль громадських організацій у розвитку громадянського суспільства».

Тематика круглого столу збагатилася завдяки представникам інших вищих навчальних закладів нашого міста. Зокрема, доцент Анатолій Лисий оприлюднив нові сторінки біографії гетьмана Пилипа Орлика та розкрив його роль в українському національному державотворенні, кандидат політичних наук Максим Прихненко окреслив перспективи євроатлантичної інтеграції України, старший викладач Олена Яворська проаналізувала ситуацію щодо дотримання екологічного права на Вінниччині.

Активними учасниками даного науково-просвітницького заходу стали Олександр Крученюк – заступник голови Вінницької облдержадміністрації, Іван Педорук – начальник управління комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, Михайло Кременюк – заступник голови Вінницької обласної ради, Петро Бойко – заступник голови громадської ради при Вінницькій обласній раді. Державні службовці всебічно проаналізували суперечні приклади функціонування нашого міста та запропонували шляхи успішної реалізації вироблених під час роботи круглого столу громадських ініціатив.

Круглий стіл пройшов у доброзичливій атмосфері, де панували толерантність та взаєморозуміння. Учасники висловили глибоку вдячність його організаторам – директорові ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва Ларисі Сенік та завідувачу сектором правової інформації Катерині Осадчук.

ЛИПОВЕЦЬКИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ СЕМІНАР

28.06.2019

28 червня відбувся Липовецький науково-практичний краєзнавчий семінар, приурочений Дню Конституції України. Організаторами науково-просвітницького заходу стали професор Олег Мельничук, доценти Віталій Тучинський, Анатолій Лисий, Юрій Степанчук та Почесний краєзнавець України, голова міжрайонного краєзнавчого центру «Соб» Олександр Роговий.

У роботі семінару взяли участь історики ВДПУ ім. М. Коцюбинського, краєзнавці, меценати, громадські діячі Липовецького району. Мета заходу – ознайомлення з історико-культурною спадщиною регіону, краєзнавчою роботою на Липовеччині, її здобутками, проблематикою та вироблення шляхів співпраці з метою піднесення історичного краєзнавства нашої області.

Олександр Роговий представив результати своїх краєзнавчих досліджень та провів екскурсію історичними місцями Липовця. Під час екскурсії детально познайомив з історією міста, його географічними, соціальними та господарськими особливостями. Учасники зібрання оглянули пам'ятні знаки, зразки церковної та житлової архітектури, побували на місцях знаменних подій, зокрема, на місці бою між козацькими та польськими військами, який відбувся в березні 1651 року біля Липовецького замку. Тут козаки вщент розгромили польський підрозділ, який поспішав на допомогу основному війську під стіни Вінницького замку. Ця перемога спричинила зняття польської облоги з Вінниці, героїчну оборону якої очолював полковник Іван Богун. На місці звитяги встановлено кам'яний монумент, створений подільським скульптором Олексієм Альошкіним.

У Липовці бували Тарас Шевченко, Олександр Пушкін, Павло Пестель. Із містом пов'язана довготривала церковно-просвітницька діяльність митрополита Василя Липківського, який у 1921 році створив Українську автокефальну православну церкву (єдину помісну церкву). Проте у 1930 році через масові сталінські репресії УАПЦ оголосила про свій «саморозпуск», а митрополита Липківського було заарештовано й розстріляно. Учасники семінару оглянули колишню садибу церковного діяча. Тут місцевий підприємець і громадський діяч Володимир Дишкант збудував капличку, де постійно вшановують пам'ять видатного українця.

Одним із символів сучасного Липовця є Словацький монумент – унікальний пам'ятник словацьким воякам, що загинули влітку 1941 року, потрапивши під перехресний вогонь німецьких дивізій та частин Червоної армії на околицях міста. Сьогодні монумент уособлює символ пам'яті й примирення учасників Другої світової війни та їхніх нащадків. За «шефство» над братською могилою деякі липовчани отримали спеціальні нагороди від посольства Словаччини, а Володимир Дишкант став Почесним громадяни-

ном міста Братислава.

Наступним етапом роботи науково-практичного семінару стало знайомство з пам'ятками історичної спадщини територіальних громад Кальника та Дашева – давніх козацьких центрів на території Вінницької області.

У середині XVII ст. Кальницький полк очолював Іван Богун. Учасники семінару, завдяки місцевому громадському діячеві Олександру Мазуру, відвідали територію ймовірного обійстя видатного полковника, де мали цікаву бесіду з тутешніми жителями. Мешканці Кальника пишаються історією свого краю та шанують відомого земляка. Вони переконані, що величезний дуб у центрі селища посаджений руками Івана Богуну.

Перебуваючи за межами населених пунктів, учасники семінару оглянули скіфський курган Сороцька могила, розташований в 1,5 км від села Сорока. Це найбільший курган на території Вінницької області, висота якого становить близько 20 метрів. Відвідали могили (царські кургани) п'ятьох скіфських царів, які, за твердженням місцевих краєзнавців, героїчно загинули, обороняючи свій край від перського війська в 513 році до н. е. Також побували на знаменитих Траянових валах (римських валах) – старовинних земляних насипах, які зводили впродовж I-IV століття римляни, а згодом – анти для захисту своїх земель від ворожих нападів.

Багато рідкісних історичних пам'яток розташовано в Дашеві. Місцевий краєзнавець Валерій Швець із захопленням показав частково відреставрований палац Потоцьких та штучний гідропарк, розташований неподалік, водяний млин 1883 року, унікальну Михайлівську п'ятикупольну церкву 1764 року. У Дашеві пройшли дитячі та юнацькі роки всесвітньо відомого мовознавця Анатолія Кіфішина, який розшифрував петрогліфи Кам'яної Могили поблизу сучасного Мелітополя. Науковець дешифрував близько 50-ти написів і довів, що – це протошумерське письмо, яке налічує понад 15 тисяч років.

Підсумував роботу науково-практичного семінару голова Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України професор ВДПУ ім. М. Коцюбинського Сергій Гальчак. Учений зазначив, що цей захід сприяє популяризації національної історії, відродженню історичної пам'яті нашого народу, розширює регіональні наукові зв'язки.

КРАЄЗНАВЧИЙ СЕМІНАР, ПРИСВЯЧЕНИЙ ІСТОРІЇ СЕЛА ПАВЛІВКА КАЛІНІВСЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

30.07.2019

30 липня 2019 року відбувся краєзнавчий науково-практичний семінар, присвячений історії села Павлівка. Ініціаторами й організаторами цього заходу стали Почесний краєзнавець України Анатолій Лисий та кандидат технічних і богословських наук, протоієрей Борис Пентюк. Учасниками семінару були викладачі ВДПУ ім. М. Коцюбинського, Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського, краєзнавці, журналісти, книговидавці, представники духовенства.

По дорозі до Павлівки учасники наукового зібрання відвідали місце надзвичайної суспільної події, яка сталася в 1923 році на роздоріжжі до населених пунктів Калинівка та Сальник. Знавець історії релігійного життя, доцент Анатолій Лисий розповів, що один червоноармієць, одурманий комуністичними ідеями, атеїзмом та алкоголем, вистрілив із рушниці в ікону із зображенням Ісуса Христа, розміщену на придорожньому хресті. Те, що трапилося потім, стало відомим в Україні та далеко поза її межами під назвою «Калинівське чудо» – на простріленій іконі відразу ж з'явилася кров'яна цівка.

Сенсаційна звістка швидко розлетілася на сотні кілометрів і сколихнула православних не лише в Україні, а й на території сучасної Польщі, Молдови, Румунії, Росії. Почалося невидане для XX століття релігійне піднесення – до чудодійного образу Спасителя рушили десятки тисяч паломників.

Через кілька місяців, уночі, за наказом переляканої місцевої більшовицької влади, хрест спалили чи кинули в криницю, а землю навколо нього перекорали.

Віряни завжди пам'ятали про Калинівське чудо, тому впродовж наступних десятиліть християнські символи, зокрема хрести, з'являлися тут неодноразово. Але стояли вони недовго. Лише в незалежній Україні ця територія заслужено набула статусу релігійної святині. Сьогодні кожен охочий може відвідати відновлений хрест із Розп'яттям, який дбайливо розміщений у великому скляному павільйоні.

Краєзнавчий семінар проходив на території музею народної архітектури та побуту «Родина оселя» села Павлівки. Музей розташований у родинному обійсті його засновника, протоієрея Бориса Пентюка. Краєзнавець тривалий час оберігає та примножує колекцію предметів селянського побуту минулого століття, без яких не обходилася жодна родина. Зібрання налічує сотні речей традиційного українського одягу, хазяйського й кухонного посуду, оригінальних господарських пристроїв, меблів, музичних інструментів, дитячих іграшок тощо. Борис Миколайович із великим захопленням розказав про застосування запаски, плахти, свити, жупана, кросна, прядки, ступи, жлукти, маслбійки, січкальні, жорен, рубля, та багатьох інших архаїчних предметів української традиційної культури.

Громадянським подвигом можна назвати те, що отець Борис виявив та ідентифікував на старому кладовищі Павлівки могили священників XIX століття, серед яких є й пращури письменника Степана Руданського. Використовуючи матеріали архівних та сімейних документів, спогади земляків, Борис Миколайович опублікував нариси церковної історії села Павлівки «З вірою в майбутнє».

Голова Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України професор ВДПУ ім. М. Коцюбинського Сергій Гальчак окреслив низку краєзнавчих проблем, пов'язаних із Павлівкою. Зокрема зауважив, що досі маловідомою сторінкою регіональної історії є збройне

повстання жителів Павлівки проти більшовицького режиму в 1919 році.

Того року більшовики вдруге повернулися в Україну й силою взяли вилучати продовольство в селян. Комуністи запровадили реквізиції, конфіскації та кругову поруку (узяття заручників) для сіл, які не виконували норм продрозверстки. Водночас вони заборонили торгівлю, найману працю, оренду, власні господарства, на місці яких створювали радгоспи, комуни, артілі. Заборонялася релігія, більшовики грабували церкви, а духовенство та заможних селян розстрілювали як ворожий до нової влади соціальний клас.

Поділля спалахнуло селянськими повстаннями проти радянської влади та політики «воєнного комунізму». Доведені до відчаю, селяни Павлівки теж наважилися на збройний виступ. Вони кинулися до місцевої залізничної станції в надії знищити червоноармійський продзагін та роздобути продовольство для своїх голодних родин. Проте на підступах до залізниці легкоозброєних селян розстріляли гарматним та кулеметним вогнем із бронепоезда, який прибув у район села за наказом червоного командира Григорія Котовського. Артилерійським вогнем бронепоезда більшовики підпалили і повстале село.

За свідченням уродженця Калинівки доцента Сергія Калитка, павлівчани завжди вирізнялися непокірливим характером та неабияким патріотизмом. Показовим є випадок, коли батько попереджав сина про те, що коли той буде писати листи з армії російською мовою, то відповідей на них хай не сподівається.

Змістовними були доповіді й інших учасників науково-практичного семінару. Зокрема, колишній головний редактор газети «Вінниччина», голова Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України, краєзнавець Василь Паламарчук розповів про відомих людей Павлівки та довколишніх населених пунктів, із якими йому довелося зустрічатися чи співпрацювати за довгу журналістську кар'єру. Василь Миколайович безпомилково називав музейні експонати, які були колись важливими життєвими атрибутами та супроводжували все його дитинство.

Завідувач відділення загальноосвітньої підготовки Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського Юрій Маліновський розповів про результати краєзнавчих досліджень, що проводяться на базі коледжу. Юрій Леонідович окреслив перспективні історичні теми, які потребують об'єднаних зусиль істориків і краєзнавців області.

Свої наукові здобутки представив послушник Лядівського монастиря Анатолій Сварчевський. Дослідник складає життєписи репресованих подільських священників та їхніх сімей у 1930-х роках. Його перу належить фундаментальна праця «Подольский патерик XX-го века», написана на матеріалах раніше засекречених архівних документів. Краєзнавець також підготував кілька ґрунтовних праць з історії Лядівського монастиря.

Підсумував роботу науково-практичного семінару книговидавець, любитель історії, краєзнавець Ігор Балюк, який розповів про особливості та професійну конкуренцію в сучасній видавничій сфері. Ігор Борисович, зокрема, зауважив, що останніми роками значно зростає кількість краєзнавчих досліджень, що своєю чергою, свідчить про невпинне зростання інтересу суспільства до історії своєї малої батьківщини.

ДРУГИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ «УКРАЇНА САКРАЛЬНА»

18.08.2019

18 серпня 2019 року в м. Погребище відбувся II Всеукраїнський форум «Україна Сакральна», у якому взяли участь представники факультетів історії, права і публічного управління ВДПУ ім. М. Коцюбинського.

Організатором форуму став доктор історичних наук, професор Донецького національного університету імені Василя Стуса професор Василь Моргун. Учений ще відомий тим, що заснував і запатентував нову науку, яка спирається на відкрити автором періодичну систему циклів, відстаней і катастроф.

Метою заходу, як зазначив Василь Андрійович, є зміцнення національної єдності, консолідації українського суспільства, налагодження суспільного діалогу, відродження сакральних місць України, популяризація історичного минулого, відновлення й збереження національної пам'яті, підвищення культурно-освітнього й духовного рівня громадян, розвиток почуття гордості за свій народ, за Україну.

Фестиваль розпочався біля Козацького хреста-пам'ятника «Борцям за волю України» ушануванням полеглих героїв та спільною молитвою за Україну. Із вітальним словом до присутніх звернулися Погребищенський міський голова Василь Білик, професор Василь Моргун, народна артистка України Галина Яблонська.

У рамках фестивалю відбувся круглий стіл «Об'єднавшись, зробимо неможливе: українська національна ідея сьогодні» за участю науковців, краєзнавців, громадських діячів не лише Вінниччини, але й усієї України. Своїми думками щодо шляхів консолідації українців поділилися заступник голови Погребищенської районної ради Ігор Гордійчук, народна артистка України Галина Яблонська (м. Київ), яка тривалий час мешкала у Погребищі, доктор політичних наук Петро Мироненко (м. Київ), доктор педагогічних наук Борис Максимчук, скульптор Анатолій Бурдейний, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Донецького національного університету імені Василя Стуса Роман Литвиненко, доцент юридичного факультету цього ж закладу вищої освіти Микола Удод, доктор історичних наук, доцент кафедри історії та культури України Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Юрій Степанчук, громадські діячі Валентина Шпак-Мельник (м. Вінниця), Олег Черненко (м. Дніпро), Василь Прокопенко (м. Запоріжжя), голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук, професор Вінницького державного університету імені Михайла Коцюбинського Сергій Гальчак.

Підсумовуючи роботу круглого столу, Сергій Дмитрович, зокрема, зазначив, що українська національна ідея – це насамперед світоглядна система українства, методологічну основу якої становлять: людина, нація, еліта, територія, держава, мова, патріотизм, мирне співжиття з людством. На переконання вченого, тільки національна ідея здатна перетворити громадянина України в українського патріота, тільки вона може відродити українську націю в її природному образі: національному, державотворчому, історичному, виробничому, культурному, політичному, психологічному.

НЕМИРІВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ СЕМІНАР, ПРИСВЯЧЕНИЙ 28-Й РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

21.08.2019

21 серпня 2019 року відбувся Немирівський науково-практичний краєзнавчий семінар, присвячений 28-й річниці незалежності України. Ініціатором проведення та модератором цього заходу став доктор історичних наук, завідувач кафедри всесвітньої історії ВДПУ ім. М. Коцюбинського Олег Мельничук. До участі в роботі семінару вчеський запросив професійних істориків, краєзнавців, викладачів, музейних працівників, представників духовенства. Особливістю наукового зібрання було те, що його учасниками стали не байдужі до історії рідного краю місцеві жителі, яких турбує стан, збереження та подальша доля визначної історичної спадщини їхнього регіону.

Робота семінару здійснювалася на території багатьох історико-культурних місць Немирова, Брацлава, Сокильця, Тульчина та інших населених пунктів. Учасники зібрання оглянули, обговорили та виробили експертні висновки щодо багатьох старожитностей, які давно стали візиткою Вінницької області. Окремі історичні об'єкти мають тисячолітню історію, зокрема, – Скіфські вали поблизу Немирова, яким понад 2,5 тис. років. Це городище є найбільшим в Україні, його заслужено вважають одним із «Семи чудес Вінниччини».

Професор Олег Мельничук, ознайомлюючи присутніх з архітектурними та мистецькими пам'ятками Немирова, усебічно повідав їхню історію, яка невід'ємно пов'язана з минулими цього славного міста. Науковці оглянули старовинні споруди Свято-Троїцького жіночого монастиря (XVIII ст.), костелу святого Юзефа Обручника (XVIII ст.), Лютеранської кірхи (XIX ст.), будинків чоловічої та жіночої гімназій (XIX ст.). Вшанували пам'ять видатних українських, польських та російських митців, чия творчість пов'язана з Немирівщиною – Марка Вовчка, Миколи Некрасова, Івана Сошенка, Антонія Ролле, Теодора Єжі, Опанаса Марковича, Владислава Городецького, Миколи Пирогова та ін. Ще в другій половині XVII ст. тут перебував гетьман Юрій Хмельницький, який оголосив себе «Князем Сарматії», а Немирів – столицею Правобережної України.

Одним із символів сучасного Немирова є величний палац графині Марії Щербатової, у якому розміщений лікувально-оздоровчий санаторій «Авангард». Учасники семінару побували в його історичних стінах, оглянули десятки музейних експонатів (уцілілих витворів мистецтва), обстежили територію ландшафтного палацового парку, який разом із палацом було визнано «Перлиною Вінниччини». До речі, ще однією окрасою санаторію є картинна галерея, яка нараховує понад 400 полотен, виконаних у різний час та в різній художній техніці.

Любитель історії, краєзнавець, кандидат медичних наук Володимир Киливник розповів про родинне життя, значну меценатську діяльність та трагічну загибель Марії Щербатової. Через її дворянське походження та через те, що вона хотіла віддати палац під шпиталь хворим на тиф воїнам Української Галицької армії, графиню разом із дочкою розстріляли червоноармійці в 1920 році.

Знавець церковної та багатоконфесійної історії Поділля, Почесний краєзнавець України Анатолій Лисий ознайомив присутніх з історією та особливостями подільської храмової архітектури. Він захоплено розповів про забудову та складну історію Христо-

Різдвяного кафедрального собору, Успенської церкви, римо-католицького костелу в Тульчині, костелу Матері Божої святого скапулярію в Брацлаві, церкви Різдва Пресвятої Богородиці в селі Печера. Анатолій Кононович добре обізнаний з історією брацлавських хасидів і діяльністю одного з їхніх лідерів – рабина Натана Штернгарца. Усі охочі можуть відвідати могилу-мавзолей рабина на Замковій горі в Брацлаві, на яку приїжджають паломники із 72 країн світу.

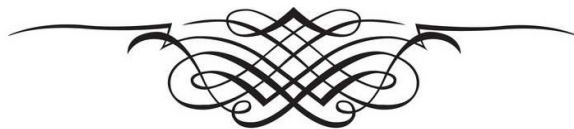
Варто зауважити, що служителі різних конфесій із великим ентузіазмом поставилися до ідеї та завдань краєзнавчого семінару. Вони завжди охоче беруть участь у таких заходах і надають усіляку підтримку їхнім учасникам.

Маршрут краєзнавчого науково-практичного семінару не оминув архітектурних старожитностей, побудованих на кошти магнатської родини Потоцьких. Доцент Віталій Тучинський у своїй ґрунтовній доповіді, присвяченій історії цієї відомої сім'ї, відзначив, що у XVII-XIX ст. польський рід Потоцьких володів сотнями сіл, міст і містечок на Правобережній Україні. У руках Потоцьких зосередилася вся влада й на Брацлавщині.

Учасники краєзнавчого семінару відвідали парк колишнього палацу Потоцьких у Сокильці – рідкісну пам'ятку садово-паркового мистецтва. Також побували на території склепу родини Потоцьких, спроектованого та зведеного видатним архітектором В. Городецьким у селі Печера.

Професійний інтерес науковців викликав палацовий комплекс у Тульчині, відомий під назвою «Палац Потоцьких». Плідним було спілкування з місцевим краєзнавцем, викладачем Тульчинського коледжу культури Романом Грималюком. Представляючи великий палацовий простір, краєзнавець характеризував суспільно-політичну роль, яку відіграв палац Потоцьких у поширенні прогресивних ідей у Російській імперії та в Європі протягом багатьох десятиліть.

Упродовж роботи краєзнавчого семінару панувала толерантна, конструктивна й доброзичлива атмосфера. Безпосереднє фахове спілкування, обмін думками, досвідом, прийняття консенсусних висновків значно збагатили професійний рівень усіх його учасників. Також семінар засвідчив високий попит суспільства на поширення історико-краєзнавчих знань та системну популяризацію нашої величезної й водночас унікальної історичної спадщини.

КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА УШАНУВАННЮ ПАМ'ЯТІ КОСТЯ ШИРОЦЬКОГО ТА АНАТОЛІЯ СВИДНИЦЬКОГО

14.09.2019

Історію Поділля, Вінниці зокрема, сьогодні можна вивчати не лише за книгами, журналами чи кінофільмами, а й за назвами вулиць, бульварів, площ, скверів, провулків тощо. Починаючи від князя Ярослава Мудрого, короля Данила Галицького, князя Костянтина Острозького, митрополита Петра Могили, полковника Івана Богуна, гетьмана Богдана Хмельницького, місто презентують десятки історичних особистостей, які зробили вагомий внесок на користь України чи прославили себе як представники Подільського краю.

До цієї славетної когорти належать постаті Костя Широцького та Анатолія Свидницького, іменами яких названо вулиці нашого міста. Радянська цензура всіляко приховувала та замовчувала ці прізвища, лише з проголошенням незалежності України вони повернулись із небуття.

Кость Широцький народився в селі Вільшанка на Вінниччині в 1886 році. Навчався та викладав у Санкт-Петербурзькому Імператорському університеті на історико-філологічному факультеті. Перед Українською національною революцією назавжди повернувся до України, де два останні роки свого життя (1918–1919) працював професором Кам'янець-Подільського українського університету. За своє коротке, але надзвичайно творче життя опублікував сотні наукових праць з української історії, археології, етнології, мистецтвознавства. Його заслужено вважають одним із фундаторів вітчизняної регіональної історії та краєзнавства.

Не менш талановитим був Анатолій Свидницький – прозаїк, поет, фольклорист, який народився в сім'ї священика села Маньківка (сьогодні це Тульчинський район) у 1834 році. Навчався в Київському університеті на двох факультетах – юридичному та філологічному. Вільно володів грецькою, латинською, французькою, польською та болгарською мовами. Написав перший реалістично-побутовий роман в Україні – «Люборацькі», який високо оцінив Іван Франко.

13 вересня 2019 року на базі Тульчинської центральної районної бібліотеки відбулася краєзнавча конференція, присвячена 185-й річниці від дня народження Анатолія Свидницького та 100-річчя від дня смерті Костя Широцького.

Директор бібліотеки Віра Вігуржинська – модератор наукового зібрання – щиро поздоровила всіх присутніх із початком роботи конференції та зачитала вітання, які надійшли від голови Тульчинської районної державної адміністрації Віталія Чуби, міського голови Тульчинської об'єднаної територіальної громади Валерія Весняного та декана факультету історії, права та публічного управління ВДПУ ім. М. Коцюбинського професора Юрія Зінька.

Роботу краєзнавчої конференції продовжила депутат Вінницької обласної ради поетеса Жанна Дмитренко. У своєму виступі вона розкрила роль особистості в історії, означила її як Божий промисел, дороговказ для майбутніх поколінь. Жанна Віталіївна продекламувала зворушливий вірш, присвячений пам'яті Костя Широцького.

Одним із учасників конференції був кандидат історичних наук Анатолій Трембіцький – дослідник із Хмельницького, який уперше відкрив широкій громадськості ім'я Костя Широцького. Учений повідав про труднощі та успіхи власних наукових пошуків в Україні, Чехії та Канаді. Презентував свою щойно видану ґрунтовну книгу «Кость Широцький у працях, статтях, спогадах, епістоляріях, мемуарах, документах, світлинах». Анатолій Михайлович закликав досліджувати весь родовід Широцьких, який має багато обдарованих представників. Наприклад, батько Костя Широцького, священик Віталій Широцький, написав шістдесят наукових історико-

етнографічних праць і товаришував із відомим подільським істориком Юхимом Сіцинським.

Виконувачка обов'язки начальника відділу культури і туризму Тульчинської РДА Наталія Справник розказала про традиції вшанування пам'яті відомих земляків. Зокрема про те, що на честь Анатолія Свидницького в селі Маньківка регулярно проводять однойменні літературні читання. У цьому літературно-просвітницькому заході беруть участь літератори з багатьох регіонів України.

Тему популяризації постатей К. Широцького та А. Свидницького продовжила заступниця голови Тульчинської районної ради Надія Григор'єва. У своєму виступі Надія Іванівна розповіла про організацію та проведення фестивалю народної творчості ім. К. Широцького «Кроковее колесо», який проходить у селі Білоусівка – населеному пункті, де похований видатний науковець.

Кандидат історичних наук Лілія Іваневич представила маловідомі історичні й краєзнавчі праці К. Широцького, проаналізувала його значний вклад в дослідження регіональної історії та історії України загалом. Лілія Анатоліївна однією з перших почала вивчати наукову спадщину вченого, написала ґрунтовну монографію «Кость Широцький (1886–1919): науковець, просвітник, педагог».

Головний спеціаліст відділу інформації Державного архіву Вінницької області Костянтин Завальнюк ознайомив присутніх із раніше невідомими архівними матеріалами, які стосуються діяльності Костя Широцького на Тульчинщині. Краєзнавець зауважив, що ці неопубліковані історичні джерела чекають своїх дослідників.

Цікавими й змістовними були доповіді вчителя історії Білоусівської ЗШ Богдана Гриценка «К. В. Широцький у революційні 1917–1919 рр.», завідувачки клубу с. Маньківка Антоніни Мороз «Анатолій Свидницький і Маньківка», наукового працівника Тульчинського краєзнавчого музею Анни Порожної «Праці Костя Широцького у фондах Тульчинського краєзнавчого музею», викладача Тульчинського коледжу культури Євгенії Фолюшняк «Життя, віддане служінню культури», студентки Тульчинського коледжу культури Кароліни Вербецької «І нитками простелене життя».

Наукова конференція передбачала й обговорення нагальних проблем краєзнавства. Про сучасні історичні дослідження Літинщини розповів член Національної спілки краєзнавців України Руслан Зелінський. Доцент Юрій Степанчук поінформував про форми історико-краєзнавчої роботи у Вінницькому державному педагогічному університеті ім. М. Коцюбинського. Навів низку прикладів плідної співпраці науковців вишу з краєзнавцями Тульчина, Немирова, Тиврова, Бару, Літина, Липовця, Ямполя та інших районних центрів Вінницької області.

Організатори конференції, зокрема Владислав Вігуржинський, подбали, аби її учасники мали змогу відвідати малу батьківщину А. Свидницького та К. Широцького. Науковці побували в селі Маньківка, де розміщене погруддя А. Свидницького та поклали квіти до могили К. Широцького у селі Білоусівка. Захоплення викликав білоусівський шкільний музей Костя Широцького, із експозиціями якого гостей познайомили директор місцевої школи Валентина Рябокін та бібліотекар Оксана Волковська. Тут зібрані десятки автентичних предметів, які належали родині Широцьких.

Насамкінець варто зауважити, що участь у роботі конференції істориків Вінниці та Хмельницького стала можливою завдяки сприянню голови Вінницької обласної ради Анатолія Олійника. Науковці вдячні Анатолію Дмитровичу за системну підтримку важливих наукових та культурно-просвітницьких заходів, які часто відбуваються на теренах нашої області.

XXX ВІННИЦЬКА ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ (ДО 100-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ)

27.09.2019

27 вересня 2019 року відбулася XXX, ювілейна, Вінницька Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція, приурочена 100-річчю Української національної революції 1917–1921 рр. Науковий захід був організований факультетом історії, права і публічного управління ВДПУ ім. М. Коцюбинського спільно з Вінницькою обласною державною адміністрацією, Департаментом інформаційної діяльності і комунікацій з громадськістю, Державним архівом Вінницької області, Вінницьким обласним краєзнавчим музеєм та Центром історії Вінниці.

У конференції взяли участь майже сто осіб. На пленарному та секційних засіданнях було розглянуто актуальні питання Української національної революції 1917–1921 рр., були представлені змістовні доповіді з історії Поділля, Вінниччини зокрема, висвітлено діяльність видатних дослідників регіональної історії, обговорено проблеми організації краєзнавчої роботи.

За результатами історико-краєзнавчого форуму видано збірник наукових праць, у якому вміщено наукові здобутки викладачів факультету історії, права і публічного управління. Зокрема, у рубриці «Джерела та історіографія подій Національної революції на теренах краю» свої статті опублікували: професорка Ольга Коляструк, доценти Анатолій Войнаровський та Інна Мазур. Детальну хронологію подій Національної революції подали професори Іван Романюк та Тетяна Кароева. Давню історію краю та історію нового часу дослідили доценти Олександр Конотопенко, Сергій Лапшин, Наталя Кузьмінець, Олександр Криворучко, Валентина Гребеньова, Тетяна Мельничук, Інна Ніколіна, Олена Стадник, професори Олег Мельничук та Юрій Зінько. Військові кампанії на Подільській землі в роки революції описав доцент Віталій Тучинський. Про видатних діячів революції з Подільської землі повідомили доценти Олександр Кравчук, Віктор Косаківський та Павло Кравченко.

Варто відзначити, що Вінницька Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція – це щорічний науковий захід, який проходить на базі факультету історії, права і публічного управління ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Традицію його проведення започаткував професор Микола Кравець ще в 1980-х роках. За цей час у роботі конференції взяли участь тисячі професійних істориків, краєзнавців, працівників архівних, музейних, бібліотечних установ, учителів, пошукувачів, студентів і тих, хто не байдужий до історії рідного краю.

П'ЯТІ «ІСТОРІОГРАФІЧНІ СТУДІЇ»

14.10.2019

П'яті «Історіографічні студії» відбувалися на базі Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького 11–13 жовтня 2019 року.

Відкриваючи пленарне засідання, засновник наукового заходу – проректор із наукової, інноваційної та міжнародної діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького професор Сергій Корновенко – серед низки історіографічних тем охарактеризував найновіші докторські й кандидатські дисертації, захищені в університетській спеціалізованій вченій раді, з історії України, всесвітньої історії, історіографії та джерелознавства. Учений зіставив наукові праці, які хоч і присвячені нагальним питанням сьогодення, але так чи інакше пов'язані з історією вітчизняного державотворення, військовою історією, минулими взаємостосунками із сусідніми державами, колишніми земельними відносинами в Україні та ін.

Виступ завідувача кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені Петра Могили професора Олександра Тригуба був присвячений репресивній політиці радянської влади на Півдні України в міжвоєнний період. Працюючи в архівних установах Києва, історик зробив п'ятдесят тисяч фотографій із розсекречених архівних справ, які стосуються репресованого духовенства, заможних селян та інтелігенції. Особливе захоплення у вченого викликала історія власного родоvodu, який Олександр Петрович скрупульозно дослідив від середини XVII століття. Історичні джерела свідчать, що прізвище Тригуб є козацьким прізвиськом і належить до давнього заможного козацького роду.

Завідувач кафедри архівознавства, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Олександр Федьков розповів про свої здобутки у вивченні аграрних відносин на Волині на межі XIX–XX століть. Учений констатував, що незважаючи на заборону продажу землі в Російській імперії, дев'яносто її відсотків перебувало в руках власників чи орендарів.

Доповідь доцента Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Юрія Степанчука була присвячена військово-історичному ілюстрованому щомісячнику «Літопис Червоної Калини», який виходив у Львові з 1929 по 1939 рік. На підставі публікацій журналу з'ясовано масштаби та особливості селянських повстань проти радянської влади на Поділлі в переломному 1919 році.

Відомий грушевськознавець, професор кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Віталій Тельбак оприлюднив досі невідому епістолярію М. Грушевського, складену останнім в еміграції на початку 20-х рр. XX століття. Зокрема, М. Грушевський негативно відгукувався про більшовиків, прогнозував безперспективність їхніх економічних та політичних перетворень в Україні.

Учений презентував міжнародну колективну монографію «Спільна спадщина. Річ Посполита обох народів в польській і українській історичній думці XIX і XX ст.». У книзі, головним редактором якої є Віталій Васильович, показано, як незалежно від епохи, політичних умов, ідеологічного клімату та теоретико-методологічних уподобань дослідників цивілізаційна спадщина Речі Посполитої трактувалася по-різному, а наукові дискусії нерідко переростали в емоційні обговорення.

Своєю чергою, співорганізатор і модератор чергових «Історіографічних студій», викладач вищої категорії Черкаського художньо-технічного коледжу, кандидат історичних наук Андрій Берестовий проаналізував нову колективну монографію, видану Інститутом історії України, – «Нариси з соціокультурної історії українського історієписання: субдисциплінарні напрями», у якій висвітлено субдисциплінарні трансформації, схарактеризовано дослідницькі новації й практики.

Продовження роботи П'ятих «Історіографічні студії» відбувалося на території історичної частини міста Черкаси та культурно-історичних місцях Черкаської області.

Професійний інтерес у науковців викликали нові експозиції та матеріали Черкаського обласного краєзнавчого музею. Тут зібрано найбільше речових пам'яток і документів з історії, етнографії й культури Черкащини та її уродженців. Серед унікальних експонатів чільне місце посідає колекція речей козацької доби. Це, насамперед, козацька зброя: пістолі, гармати різного калібру і розміру, порохівниці. В експозиції можна побачити абордажні піки, бойові сокири, рушниці, козацькі люльки. Гордістю музею є двері від козацького куреня першої половини XVIII ст. із зображеною на них народною картиною «Козак Мамай».

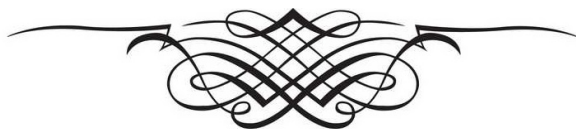
Завдяки організаторам наукового зібрання, його учасники відвідали село Красенівку Чорнобаївського району Черкаської області. Тут народився всесвітньо відомий борець, шестиразовий чемпіон світу з боротьби Іван Піддубний. Експозиції та раритетні речі місцевого музею детально повідомляють про складний життєвий і професійний шлях силача, а працівники музею та жителі села випромінюють гордість за свого відомого земляка. Майже щороку в селі проводиться свято богатирської сили, яке набуло всеукраїнського та міжнародного масштабу. Цікаво, що в Красенівці народилося ще чотири чемпіони світу з греко-римської боротьби.

Історики мали змогу ознайомитися з пам'ятками сакральної архітектури Середнього Подніпров'я, зокрема – Канівським Успенським собором Св. Георгія. Збудований у 1144 році, він є яскравим прикладом архітектури Київської Русі. Тут були поховані прославлені запорозькі гетьмани Іван Підкова, Яків Шах та Самійло Кішка.

Із Успенським собором пов'язано й ім'я великого Кобзаря. 20 травня 1861 року на пароплаві «Кременчук» останки Т. Г. Шевченка перевезено з Києва до Канева. Дві доби домовина перебувала в Успенському соборі. Після відслуженої в церкві панахиди прах українського пророка віднесли на Чернечу гору.

Особливі емоції учасники наукового зібрання відчули, побувавши на території Шевченківського національного заповідника «Тарасова гора» й безпосередньо – на Шевченковій могилі. Науковці з великим пієтетом відвідали Державний музей Т. Г. Шевченка та перший народний музей Шевченка – «Тарасова світлиця», які теж входять до складу величного Шевченківського меморіалу.

«Історіографічні студії» як форма фахового дискурсу посіли своє місце в науковому та освітньому просторі нашої держави. Вони об'єднують науковців різних регіонів України та сприяють популяризації історичної спадщини та зміцненню історичної пам'яті українського народу.

КРУГЛИЙ СТІЛ, ПРИУРОЧЕНИЙ ДНЮ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

15.10.2019

Майже 250 років існувала Запорозька Січ та українське козацтво – феномен не лише вітчизняної, а й світової історії. Запорозькі козаки виробили унікальну систему громадсько-військового самоуправління, яка так і залишилася недосяжним взірцем для монархічної Європи й загрозливим явищем для царської Росії. Натомість духовні, політичні та військові цінності, вироблені запорожцями, назавжди увійшли до історичної пам'яті нашого народу й постали надійним орієнтиром для сучасного українського суспільства.

Ушановуючи пам'ять українських козаків, викладачі та студенти-історики разом із студентами факультету іноземних мов провели круглий стіл, приурочивши його Дню українського козацтва, який щорічно відзначають 14 жовтня.

У цей день православні християни святкують Покрову Пресвятої Богородиці, яку запорожці вважали своєю захисницею та покровителькою. Тому в такий день вони обов'язково скликали загальну військову Раду, служили урочистий молебень, а потім – вирішували питання військових походів, укладання договорів, обирали старшину, ділили військову здобич тощо.

Модераторами круглого столу були доценти Олександр Криворучко, Анатолій Войнаровський та Юрій Степанчук, які, опираючись на досягнення вітчизняної історіографії, фахово коментували суперечливі висновки чи неточності в міркуваннях учасників круглого столу.

Причини та умови виникнення запорозького козацтва розкрив студент факультету іноземних мов Рустам Дерещук, який охарактеризував кілька теорій походження терміна «козак» та назвав причини створення першої Запорозької Січі на острові Хортиця в 1556 році. Це передусім польсько-шляхетське гноблення українського православного населення та гостра потреба захистити українські землі від татарських нападів. Цікаво, що перша писемна згадка про козаків, зокрема на Поділлі, датується 1489 роком.

Про життя та побут запорожців розповіла студентка факультету іноземних мов Яна Паламарчук, яка детально зупинилася на особливостях звичаєвого, або усного козацького права. Водночас вона відзначила низку позитивних рис характеру мешканців Запорозької Січі, серед яких – веселий гумор, щира самокритика, винахідлива дотепність козаків та інші їхні якості.

Студентка факультету іноземних мов Наталя Дубініна схарактеризувала Запорозьку Січ як козацьку демократичну республіку. Адже відоме сьогодні всім козацьке самоврядування поширилося на весь військовий ранжир (виборність козацької старшини) та всі галузі громадської діяльності. Не випадково, що перша у світі демократична Конституція написана саме представниками української козацької старшини в 1710 році.

Кілька доповідей учасників круглого столу приурочено питанням озброєння та військової організації Січі. Зокрема студент факультету історії, права і публічного управління Сергій Гурський, використовуючи мультимедійні засоби навчання, показав різноманіття видів холодної та вогнепальної козацької зброї.

Особливий інтерес викликала доповідь студентки факультету іноземних мов Вікторії Мельник, яка розповіла про функціонування військових одиниць запорожців – куренів, що формувалися за принципом земляцтва. Зазначено, що козаки вважалися найкращими піхотинцями, яким належить низка військових новацій та винаходів. У Європі казали: «Хто володіє козаками, той володіє світом!». Козацький флот, який складався з «чайок», славився неабиякою мобільністю, тому й наводив такий жах на правителів Криму та Туреччини.

Про особливості ліквідації Запорозької Січі царськими військами в 1775 році розповіла студентка факультету іноземних мов Катерина Маценко. У доповіді було зазначено, що тоді ніхто не міг подумати, що російські війська прийдуть воювати проти своїх православних сусідів. Реалії, які так перегукуються із сучасністю, коли 2014 року російські війська захопили Крим та розв'язали гібридну війну на Сході України.

Окремі доповіді студентів-істориків стосувалися військової історії Речі Посполитої та видатних її воєначальників, що дало змогу учасникам круглого столу об'єктивно оцінити супротивника, проти якого козакам доводилося часто воювати. Зокрема, Катерина Кулик проаналізувала озброєння польського війська під час Національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. А Христина Дячок розповіла про життя та військову діяльність польського магната Яреми Вишневецького, який оголосив козацького полковника Максима Кривоноса своїм особистим ворогом. Адже саме загони Кривоноса влітку 1648 року завдали нищівної поразки Вишневецькому поблизу села Махнівка та звільнили від польської шляхти більшу частину Поділля.

Круглий стіл, приурочений Дню українського козацтва, відбувся на належному організаційному та методичному рівні. Студенти факультету історії, права і публічного управління та факультету іноземних мов збагатили свої знання з історії України, ознайомилися з новою формою науково-педагогічної роботи, яка, переконані, стане ще однією сходинкою в їхньому професійному зростанні.

ІСТОРИЧНИЙ СЕМІНАР, ПРИУРОЧЕНИЙ 100-РІЧЧЮ ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

29.11.2019

В історичній пам'яті України є багато прикладів масового та особистого героїзму, який проявили її захисники в збройній боротьбі супроти агресії сусідніх держав. Особливо запеклим було обстоювання національного суверенітету в першій половині ХХ століття. Показовим є 1919 рік, коли знесилена, але нескорена Армія УНР у районі сучасного Любара на Житомирщині потрапила в «трикутник смерті» – вороже оточення, утворене військами більшовицької Росії, Польщі та Добровольчої армії генерала Денікіна. До того ж українські частини потерпали від епідемії тифу. Європейські держави, які підтримували Денікіна, відмовилися пропускати до УНР закуплені за кордоном ліки. Україна так і не змогла отримати санітарну допомогу від цієї епідемії.

У таких важких умовах військове керівництво УНР ухвалило рішення не складати зброї перед загарбниками, а продовжити боротьбу за державність іншими – партизанськими – методами. У ніч на 7 грудня 1919 року майже десятитисячна Українська армія прорвала оточення й розпочала безпрецедентний рейд по тилах ворога, який тривав до 6 травня 1920 року й увійшов у історію під назвою Перший зимовий похід.

Ініціаторами й організаторами історичного семінару стали викладачі кафедри історії та культури України Наталія Кузьмінець, Ірина Хоцянівська та Юрій Степанчук. Захід об'єднав студентів факультету іноземних мов, природничо-географічного факультету та факультету математики, фізики, комп'ютерних наук і технологій ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Учасниками та неформальними експертами семінару стали члени наукового гуртка з історії України, який очолює доцент Олена Стадник.

Перший зимовий похід Армії УНР відбувся в роки Національної революції (1917–1921). Її головні етапи схарактеризувала студентка факультету історії, права та публічного управління, учасниця наукового гуртка з історії України Мирослава Поліщук. Доповідачка зауважила, що найдраматичнішим періодом визвольної боротьби став період діяльності Директорії. У цей час регулярні війська УНР протистояли іноземній інтервенції, а українські селяни масово повставали проти російського більшовизму й політики «воєнного комунізму».

Загальну характеристику підрозділів Збройних сил України в 1917–1921 роках подала студентка природничо-географічного факультету Вероніка Петрова, зацентрувавши на тому, що українське військо, позбавлене будь-якої допомоги з-за кордону, завжди опиралося лише на самовіддану допомогу власного народу.

Завдання, стратегію й тактику боротьби в тилу ворога розкрив студент природничо-географічного факультету Віталій Гринчук. За його словами, військо УНР під час Зимового походу застосувало способи, властиві партизанській війні: раптові блискавичні напади, нищення ворожих комунікацій, стрімкі маневри, дезорганізація й деморалізація ворога, використання несприятливих погодних умов, незручної місцевості тощо. Водночас бійці, перебуваючи в постійному русі, дбали про підтримку місцевого повстанського руху, проводили патріотично-просвітницьку роботу серед населення, презентували

Українську державу та українське національне військо. За п'ять місяців вони подолали тилами білогвардійських і більшовицьких військ понад 2500 кілометрів, провели більше як 50 великих і малих боїв. Маршрут Зимового походу пролягав територіями нинішніх Житомирської, Вінницької, Черкаської, Кіровоградської, Миколаївської, Одеської областей.

Варта подиву військова операція українців щодо захоплення станції Вознесенськ (сучасна Миколаївщина), яка перебувала в руках більшовиків. Про неї розповів у своєму виступі студент факультету іноземних мов Рустам Дерещук. Унаслідок чого трофеями козаків (саме так називали себе бійці) стали 5 тисяч гвинтівок, 48 кулеметів, 40 гармат різного калібру, 2 мільйони патронів до гвинтівок, 32 тисячі гарматних набоїв, 4 залізничні ешелони військового майна.

Виступ студентки природничо-географічного факультету Лілії Красножон був присвячений командувачу Зимового походу генералу Михайлу Омеляновичу-Павленку. Присутні довідалися, що він народився в Тбілісі в родині сотника задунайських козаків і грузинських князів по материнській лінії, професійний військовий, ветеран кількох воєн, мав важкі поранення (права рука залишилася недієвою). Будучи офіцером царської армії, домігся офіційної зміни прізвища на Омелянович-Павленко, щоб увиразнити своє козацьке коріння. Із 1917 року щиро й назавжди пов'язав свою долю з Україною та її національним військом. За видатні заслуги перед Батьківщиною Михайло Володимирович став першим кавалером ордена «Залізний хрест за Зимовий похід і бої» – єдиного бойового ордена в історії Армії УНР.

Доповідь студентки факультету іноземних мов Марії Тимофієвої стосувалась історії Української Галицької армії (УГА), яку з грудня 1918 до червня 1919 року очолював Омелянович-Павленко. Саме він розробив план знаменитої Чортківської офензиви – найуспішнішої наступальної операції УГА, унаслідок якої було звільнено частину Галичини від польського війська.

Маловідомим історичним фактом є відомості про те, що 24 грудня 1919 року у Вінниці відбулася нарада представників Наддніпрянської й Західноукраїнської Народної Республіки. На нараді урочисто підписали нову угоду про військово-політичне об'єднання (злуку) УНР і ЗУНР. Головнокомандувачем об'єднаних армій було визначено генерала М. Омеляновича-Павленка. Проте й удруте ці великі державотворчі плани залишилися лише на папері.

Студентка факультету іноземних мов Яна Бондаренко розповіла про непересічні командирські якості М. Омеляновича-Павленка. Присутні з інтересом слухали інформацію про те, з якою математичною точністю, далекоглядністю, знанням ворожої психології генерал планував військові операції. Завдяки його здібностям Зимовий похід став класичним прикладом партизанської війни, який увійшов до військових підручників багатьох країн світу. Цей приклад героїчної самопожертви став джерелом невичерпної наснаги для сучасних захисників України.

Про долю Омеляновича-Павленка після поразки Національної революції розказала студентка природничо-географічного факультету Тетяна Городенко. Зокрема було зазначено, що у 1921 році легендарний генерал емігрував до Праги, де написав кілька книжок спогадів та військово-теоретичних посібників, які донині лишаються бестселерами в мемуаристиці та військовому мистецтві. Михайло Омелянович-Павленко пішов із життя

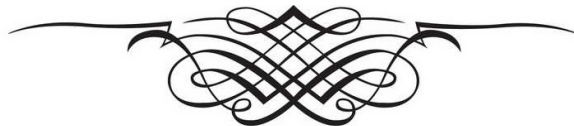
29 травня 1952 року. Похований генерал у Парижі на кладовищі Пер-Лашез.

Доповіді історичного семінару не оминули й інших відомих діячів, причетних до організації та проведення Зимового походу. Зокрема, студентка факультету іноземних мов Анастасія Доброленська детально розповіла про життя та діяльність керівника Директорії Симона Петлюри, який 5 грудня 1919 року віддав наказ про початок Зимового походу та призначив Омеляновича-Павленка командувачем Армії УНР. А студентка цього ж факультету Аліна Коберник не менш розлого повідала про Юрія Тютюнника – заступника командувача Зимового походу та командира Другого зимового походу, або Листопадового рейду (ще однієї героїчно-трагічної сторінки в історії визвольної боротьби, яка мала місце в листопаді 1921 року).

Студенти факультету математики, фізики, комп'ютерних наук і технологій також виявили бажання взяти участь у роботі історичного семінару. Вони підготували доповіді та презентації про видатних культурних діячів, уродженців Вінниччини – учасників Національної революції 1917–1921 років. Зокрема, Діана Галицька присвятила свій виступ Миколі Битинському – геральдисту, графіку, поету, мистецтвознавцю, підполковнику Армії УНР. Катерина Сергієнко розповіла про Демида Бурка – учасника бою під Крутами, який в еміграції став відомим педагогом, поетом, публіцистом, церковним діячем. А Наталія Слободянюк презентувала науково-популярний фільм про Валентина Отамановського – відомого земляка, також учасника бою під Крутами, який згодом став видатним істориком.

Студентка факультету історії, права та публічного управління, учасниця наукового гуртка з історії України Ярослава Цимбалюк розкрила причини поразки та історичне значення Національної революції 1917–1921 років. На її переконання, досить слушною є думка українського історика І. Лисяка-Рудницького, що «було б помилкою говорити про абсолютну поразку Української революції. Хоча вона не досягла своєї мети, але вона внутрішньо переродила суспільство України...» і що «...немає сорому в тому, щоб бути переможеним у боротьбі за свободу. Навпаки, така поразка може стати джерелом духовного оновлення, що з нього черпатимуть силу наступні покоління, продовжувачі цієї боротьби на новому історичному етапі».

Історичний семінар, приурочений 100-річчю Першого зимового походу Армії УНР відбувся на належному навчально-методологічному рівні. Студенти різних педагогічних спеціальностей більше довідалися про історію визвольної боротьби та виявили глибоку зацікавленість героїчними подіями нашого минулого. Вони висловили щире бажання й надалі брати участь у подібних заходах.

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ІСТОРИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА ПОСТАТІ ГЕТЬМАНА ІВАНА ВИГОВСЬКОГО

14.12.2019

Іван Виговський належить до когорти видатних державних діячів, які відважилися очолити збройну боротьбу українців проти московського поневолення. Саме тому його ім'я, поряд з Іваном Мазепою, Пилипом Орликом, Симоном Петлюрою, Степаном Бандерою, російська історіографія та пропаганда зумисне робила символом політичного лицемірства та зради. Лише з проголошенням незалежності України Іван Виговський заслужено повернувся до національного пантеону поборників української державності.

Іван Виговський уславився тим, що в 1658 році підписав рятівний (від московського загарбання) Гадяцький договір, за яким Україна під назвою «Князівство Руське» ставала після Польщі та Литви третьою рівноправною частиною Речі Посполитої. Проте цим далекосяжним планам не судилося збутися. Гетьман возвеличив себе й військовими здобутками. Цьогоріч виповнилося 360 років Конотопській битві, де об'єднані українсько-татарські війська на чолі з Іваном Виговським перемогли 100-тисячне московське військо воєводи Трубецького.

Постать Івана Виговського тісно пов'язана з Вінниччиною, зокрема з містом Баром. Адже добровільно відмовившись від гетьманської булави на користь Юрія Хмельницького, колишній гетьман згідно з королівською грамотою отримав у власність Барське староство й мав титул воєводи Київського та старости Барського.

Ушановуючи пам'ять видатного гетьмана та відзначаючи ювілей переможної Конотопської битви, 14 грудня 2019 року на базі Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського відбулася Третя Всеукраїнська науково-історична конференція «Витоки та становлення козацького руху на етнічних землях України. Постать Івана Виговського у контексті української історії».

У роботі конференції взяли участь науковці, краєзнавці, музейні та бібліотечні працівники з Бара, Вінниці, Глухова, Кам'янця-Подільського, Києва, Львова та Черкас. Модераторами наукового зібрання були професор кафедри журналістики, реклами та зв'язків із громадськістю ВДПУ ім. М. Коцюбинського, голова правління Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України Сергій Гальчак і професор, проректор Львівського торговельно-економічного університету, перший заступник голови Наукового товариства імені Т. Шевченка (НТШ) Степан Гелей.

Розпочинаючи роботу пленарного засідання, міський голова м. Бара Артур Цицюрський акцентував на потребі подібних наукових зібрань для збереження української ідентичності. Очільник міста схарактеризував Івана Виговського як найближчого соратника Богдана Хмельницького, першого «прем'єр-міністра» козацького уряду, передбачливого політика, хороброго полководця, майстерного дипломата, фундатора прообразу сучасної української розвідки. Міський голова зауважив, що відродження Барського замку – головної резиденції останніх років життя гетьмана – є одним із пріоритетів міста.

Директор Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського, кандидат педагогічних наук Петро Савчук також щиро привітав гостей та мешканців міста з початком роботи конференції. У своєму виступі Петро Несторович зіставив політичну ситуацію в Україні часів Виговського з ситуацією сьогодні. На його переконання, завдання істориків – винести уроки з тих подій, щоб трагічна ситуація, у якій опинились українські землі в той період, не повторилася і не стала на заваді поступу українського суспільства до побудови правової, демократичної держави.

Голова Барської районної ради, випускник ВДПУ ім. М. Коцюбинського Михайло Піддубний,

покликаючись на фундаментальну працю Сергія Плохія «Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності», зауважив, що Іван Виговський одним із перших зрозумів небезпеку мілітарної Переяславської угоди з Москвою проти Речі Посполитої, яку уклав Б. Хмельницький у 1654 році.

Одним з авторитетних сучасних концептуалістів ранньомодерної української державності є завідувач кафедри комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти», професор Олексій Струкевич. Олексій Карпович переконливо довів, що погляди Івана Виговського як генерального писаря та гетьмана відображали насамперед погляди на політику козацьких старшин – політичної еліти Української держави. Як генеральний писар він отримав цю посаду тому, що повністю поділяв погляди Богдана Хмельницького.

Про особливості дипломатії Гетьманщини середини XVII століття та вектори зовнішньої політики гетьманської адміністрації розповів професор кафедри історії та культури України ВДПУ ім. М. Коцюбинського Іван Романюк. Учений наголосив, що в особі Виговського Українська держава мала досвідченого політика, умілого адміністратора та дипломата.

Результати спільного наукового дослідження представили завідувач відділення загальноосвітньої підготовки Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського Юрій Маліновський та викладач цього ж навчального закладу Валерій Восколуп. Історики дослідили аспекти діяльності І. Виговського на посаді старости Барського в контексті висвітлення цього питання в праці Михайла Грушевського «Барське староство. Історичні нариси (XV–XVIII ст.)». Наголошено, що ця книга залишається найбільш повним і цінним джерелом інформації про життя Східного Поділля в XV–XVIII ст. та слугує сучасним дослідникам настільною книгою з вивчення історії Барщини.

Новаторську доповідь представив професор Сергій Гальчак. Науковець дослідив, що І. Виговський стояв біля витоків утворення Державного архіву козацько-гетьманської України та був його фундатором.

Проблеми розвитку торгівлі в Україні у другій половині XVII ст., вплив гетьманського уряду Івана Виговського на соціально-економічні процеси в країні та розширення торговельних відносин з іншими країнами розглянув ректор Львівського торговельно-економічного університету, професор Петро Куцик.

Почесний краєзнавець України, завідувач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу Анатолій Лисий на основі аналізу енциклопедичної літератури показав, як висвітлювали постать гетьмана в різні історичні періоди. Зокрема, радянські видання називали Виговського «катом українського народу, який намагався відірвати Україну від Росії і відновити на Україні польсько-шляхетське панування».

Головний спеціаліст Державного архіву Вінницької області, кандидат історичних наук Костянтин Завальнюк повідав про І. Виговського та його добу очима тогочасних зарубіжних мандрівників, купців, військових діячів та дипломатів, що свідчить про неабияке зацікавлення у Європі та поза її межами Українською козацькою державою. Наприклад, зі спогадів шведських послів Карла Гільдебрандта та Готгарда Веллінга Іван Виговський постає як прогресивний, високоосвічений державний діяч, один із творців європейського вектора у зовнішній політиці України, який убачав її державне майбутнє у рівноправному співіснуванні та співробітництві з усіма європейськими народами.

Доцент кафедри історії, правознавства та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка Олексій Бакалець також показав Івана Виговського як творця нового вектора внутрішньої та зовнішньої політики Гетьманщини у 1659–1664 рр.

Колишній викладач ВДПУ ім. М. Коцюбинського, доцент Сергій Калитко та доцент кафедри всесвітньої історії Олександр Кравчук дослідили постать Івана Виговського в працях емігрантів кінця 20-х–початку 30-х рр. XX сторіччя. Політичні та громадські діячі, котрі після поразки

Української революції 1917–1921 рр. змушені були залишити Батьківщину, прагнули осмислити подібні події українського державотворення в минулому.

Відомий подільський краєзнавець, Почесний громадянин м. Бара Микола Йолтуховський окреслив постать гетьмана І. Виговського в працях історика Миколи Аркаса.

Зловорожі дії Московського царства проти української гетьманської держави розкрив професор, завідувач кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університету імені Івана Франка Василь Лизанчук, який представив свою нову книгу «Інформаційна безпека України». А професор цього ж університету Михайло Гнатюк проаналізував тему козащини у творах західноукраїнських письменників міжвоєнного періоду.

Доповідь директора Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки доцента Івана Сварника також торкалася теоретичних питань вітчизняної історіографії щодо еволюції поглядів українських істориків XIX–XX ст. (М. Грушевського, В. Гарасимчука, В. Липинського, І. Крип'якевича, Д. Дорошенка, Я. Дашкевича) на життя, діяльність гетьмана Івана Виговського, його роль у створенні козацької держави XVII ст., політичну орієнтацію еліт, зовнішню та внутрішню політику, відносини з Польщею та Московією.

Завідувач відділу краєзнавства Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки імені К. А. Тімірязєва Оксана Антонюк презентувала основні електронні ресурси Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, у яких представлено й постать Івана Виговського. Із 206 тисяч бібліографічних записів чимало публікацій присвячено видатному гетьману. На сторінках видань можна дослідити його походження та початок службової кар'єри, діяльність як генерального писаря в часи Б. Хмельницького, проблему обрання на гетьманство, внутрішню та зовнішню політику, військові дії поблизу Конотопа, оцінку Гадяцького договору, зв'язки з Поділлям, його образ в українській літературі, трагічну загибель тощо.

Сучасну історіографію Конотопської битви висвітлив професор Львівського національного університету імені Івана Франка Богдан Якимович. Учений зауважив, що якщо про неї таки хоч якось ішлося в історіографії часів Російської імперії, виходили студії українських істориків у Галичині під час панування Австро-Угорщини та в міжвоєнній Польщі, ці події були в полі зору істориків діаспори, то в умовах підрадянської України тема гетьманування Івана Виговського перебувала під невсипущим оком цензури.

Голова історико-краєзнавчого товариства «Літопис» (Львів) Роман Мелех у виступі зазначив, що сьогодні кремлівська влада болісно реагує на відновлення українцями своєї історичної пам'яті, зокрема відзначення на державному рівні 360-річчя перемоги козацького війська під проводом гетьмана України Івана Виговського під Конотопом у 1659 році. Ця перемога стала для Московії однією з найчорніших сторінок військового мартирологу.

Про увічнення пам'яті та популяризацію постаті гетьмана Івана Виговського в Україні розповів доцент кафедри історії та культури України ВДПУ ім. М. Коцюбинського Юрій Степанчук. Було зазначено, що на честь видатного гетьмана названо вулиці в Бару, Вінниці, Житомирі, Львові, Конотопі, Кропивницькому, Овручі, Первомайську, Полтаві та інших населених пунктах. 2004 р. у селі Руда (Львівської області) – це власність родини Виговських, відкрито перший в Україні музей гетьмана. А перший пам'ятник Виговському в 1995 році встановлено на території Германівської гімназії в Обухівському районі Київської області. На честь Івана Виговського названо кілька військових формувань. Зокрема, ім'я гетьмана присвоєно 58-ій окремішій мотопіхотній бригаді та 540-му Львівському зенітному ракетному полку. Також на його честь найменовано загальноосвітні середні школи в Житомирі та Гадячі.

Насамкінець варто зауважити, що науково-історична конференція проходила в толерантній і доброзичливій атмосфері, її учасники отримали задоволення від фахового спілкування й висловили щиру подяку колективу Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського за високий організаційний рівень та щиру гостинність. За підсумками роботи науково-історичної конференції видано ґрунтовний збірник наукових праць (книговидавець Ігор Балюк).

АВТОПРОБІГ ЗА МАРШРУТОМ ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

14. 12. 2019

У грудні цього року відзначають 100-річний ювілей від початку героїчної військової операції Армії УНР, яка ввійшла в історію під назвою Перший зимовий похід. Десятитисячна Українська армія, потерпаючи від холоду, голоду, маючи багато поранених, хворих на тиф бійців, будучи погано озброєною та одягненою, прорвала важке оточення й здійснила унікальний шестимісячний рейд тилами загарбників – більшовицької Червоної армії та Білої армії генерала Денікіна.

Маршрут Зимового походу проліг територіями нинішніх Житомирської, Вінницької, Черкаської, Кіровоградської, Миколаївської та Одеської областей. Місцем прориву ворожого фронту командування обрало північно-східний терен Вінницької області. Тут у районі залізничних станцій Голендри та Гулівці (Калинівський район) відбувся перехід армії УНР у запілля ворога.

13 грудня 2019 року з метою вшанування пам'яті воїнів УНР відбувся перший в Україні автопробіг маршрутом Зимового походу по Вінницькій області. Ініціаторами цього заходу стали голова ГО «Кипорів Яр» Олександр Масний, голова ГО «Вінницьке крайове козацьке молодіжне об'єднання «Молода Подільська Січ» Валентина Шпак, Почесний краєзнавець України Олександр Роговий, доценти ВДПУ ім. М. Коцюбинського Віталій Тучинський і Юрій Степанчук. Автопробіг розпочався від села Голендри і проліг територіями Калинівського, Козятинського, Погребищенського та Липовецького районів. У ньому взяли участь громадські активісти, студенти ВДПУ ім. М. Коцюбинського та студенти вищого професійного училища Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця) на чолі з педагогами Євгеном Ткаченком та Олександром Коробчинським.

Учасники автопробігу побували в загальноосвітніх закладах Голендр, Самгородка, Нової Греблі, Старої Прилуки, Нової Прилуки, Вахнівки й виступили перед учнями та їхніми вчителями. Адміністрації шкіл із великою відповідальністю поставилися до таких зустрічей, тому учні більше дізналися про жертвну боротьбу за Україну, яка відбулася сто років тому на теренах їхніх населених пунктів. Школярі захоплено слухали про подвиги воїнів Української армії, постать командувача М. Омеляновича-Павленка, пишалися тим, що їхні тодішні односельці з великою готовністю надали всебічну допомогу своїм захисникам, уважаючи їх Українським національним військом.

Зворушливий інтерес у присутніх викликали стрілецькі пісні у виконанні студентів факультету історії, права і публічного управління ВДПУ ім. М. Коцюбинського Владислава Цвілишина, Катерини Кулик та Єви Сарабун.

Автопробіг завершився у м. Липовець, який армія УНР стрімко звільнила від денікінців 13 грудня 1919 року. Місцевий краєзнавець Олександр Роговий порівняв цей бій із битвою під Каннами 216 року до н. е., коли карфагенський полководець Ганнібал розгромив переважаюче римське військо з мінімальними для себе втратами. Також дослідник презентував власне тематичне дослідження «Прорив на Липовець. Рейд по Східному Поділлі Армії УНР у 1919–1920-х роках». Олександр Іванович подав важливий історичний факт, що під час Першого зимового походу командарм Армії УНР М. Омелянович-Павленко окремим наказом узаконив звичне сьогодні армійське вітання «Слава Україні!».

Учасники заходу висловили щирі вдячність працівникам районних державних адміністрацій, територіями яких відбувся автопробіг, і Головному управлінню Національної поліції у Вінницькій області за надійну безпеку на шляху слідування автоколоні.

**ВИКЛАДАЧІ ФАКУЛЬТЕТУ ІСТОРІЇ,
ПРАВА І ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИХ ЗАХОДАХ
(2016–2019)**

**ДО 100-РІЧЧЯ ФАКУЛЬТЕТУ ІСТОРІЇ, ПРАВА І ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ВІННИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО (1919–2019)**

Краєзнавче видання

Видавець
ТОВ «Меркьюрі-Поділля»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4136 від 11.08.2011

Підписано до друку 29.03.2020
Папір офсетний. Гарнітура Minion Pro
Друк офсетний. Фіз арк. 7,5
Наклад 300 прим. Зам. 27
Друк ПП Балюк І.Б.